

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opggericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL
ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage“

Kabar dari Hindia-Nederland, sasoedahnja mail katarima.

Ada djoega telegram dari BATAWI DAN LAIN TAMPAT.

INHOUD: Liefdadigheids-Voorstelling. — Hervorming van het Bestuursstelsel op Java en Madoera. — Herdenking 10-jarig Bestaan van de Vereeniging „Boedi Oetomo“. — Het Julianafonds. — Inl. Hulp-leeraren. — Sprokkels. — Stemmen uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Leestafels — Meded. — Ingezonden.

Liefdadigheids-Voorstelling

ten bate van het Roode Kruis ook in Nederl.-Indië.

Gaarne herinneren we aan de uitvoering, die 28 dezer zal plaats hebben (zie mededeeling op pag. 10). Ook giften zullen zeer welkom zijn.

Red.-Comm.

Hervorming van het Bestuursstelsel op Java en Madoera.

II.

Aan de gemeente en regentschapsraden wordt zoo veel mogelijk de regeling en het bestuur van het huishouden van de gemeente en het regentschap overgelaten.

Onder hooger toezicht besturen zij de geldmiddelen van hun gebied, regelen zij de uitgaven daarvan en heffen zij belastingen tot dekking van die uitgaven, alles voor het eigen huishouden en voor wat in zelfbestuur aan die lichamen zal worden opgedragen. Daartoe zal op het voetspoor van wat thans geschiedt, bij overdracht op de lagere gebiedsdeelen van werkzaamheden, die thans door de landsregering of het oude gewest geschieden, een evenredig deel uit de landsgeldmiddelen worden afgezonderd. Daarbij zal het echter niet mogen blijven, zegt de Minister, en herinnert er aan, wat hij, sprekende over de hervorming van het belastingstelsel den 15en Maart 1917 in de vergadering der Tweede Kamer o. m. zeide: „Het gewest, de gemeente, de dessa, de kampong moeten voor de bekostiging van de plaatselijke uitgaven een belastingveld vinden. Dan heeft men, geloof ik, een waarborg, dat het geld goed zal worden besteed, goed zal worden geïnd en zonder tegenzin zal worden opgebracht“, en hij wees daarbij de richting waarin, althans op het gebied van één der thans geheven belastingen,

dat belastingveld zou moeten gezocht: „Door de „belasting op bedrijfs- en andere inkomsten voor den Inlander en den Vreemden Oosterling — voorloopig wil ik dit alleen voor Java en Madoera doen — als landsbelasting op te geven en die landaarden, voorzover het de hoogere inkomens betreft, op te nemen in de inkomstenbelasting, maakt men het belastingveld voor de kleinere gemeenschappen vrij.“

Wanneer de algemeene of provinciale verordeningen het vorderen, verleen de gemeente- en regentschapsbesturen hunne medewerking tot uitvoering van de genomen beslissingen. Deze uitvoering geschiedt door den regentschapsraad, voor zoverre niet de algemeene verordening bepaaldelijk de medewerking van den regent alleen inroept. De regentschapsraad zal de belangen van het regentschap bij den Gouverneur-Generaal en den Volksraad mogen voorstaan. Hij maakt de verordeningen, die in het belang van het regentschap noodig zijn. Hij regelt al hetgeen de geldmiddelen van het regentschap aangaat, stelt jaarlijks de begroting der regentschap-inkomsten en uitgaven vast, heft belastingen tot dekking van de uitgaven, bepaalt de bezoldigingen der ambtenaren, koopt, ruilt, vervreemdt eigendommen van het regentschap, beoordeelt en beslist over het voeren van rechtsgedingen en het aangaan van dadingen.

Het regentschapshuishouden zal o. m. omvatten: de wegen met bijbehorende werken, de pleinen, de plaatselijke leidingen, slachtplaatsen, markten en marktloosden, straatreiniging en straatbesproeiing, brandweer, begraafplaatsen, overvaarten.

Voor een opdracht van uitvoering in zelfbestuur door den regentschapsraad zal in de eerste plaats in aanmerking komen het volksonderwijs. Hiermede komt men op een terrein, waar de regentschapsraad bij uitstek nuttig werk zal kunnen verrichten, n. m. op dat der dessa. Hij zal daar niet moeten verrichten wat het werk der dessa is, maar zal het dessahuishouden op den been kunnen helpen en op den duur de taak moeten overnemen bij de Inlandsche gemeentetoevoering van 1906 aan het Hoofd van Gewestelijk Bestuur opgedragen. De raad zal toezicht hebben op het beheer van de dessageldmiddelen, zal kunnen regelen de inrichting van het dessabestuur, de bezoldigingen der dessahoofden en andere dessabestuurders, op hunne gedragingen toezicht houden, geleidelijk dessabegrotingen invoeren, eischen vaststellen, waaraan toekomstige dessahoofden zullen moeten voldoen, kortom aan de dessabesturen, inzonderheid door zijn verordeningrecht, een zoo

noodig diep ingrijpende leiding geven. Het verband, dat is gelegd tusschen dessa en regentschapsraad, zal dit mogelijk maken.

De Inlandsche gemeenten verkiezen volgens regels, bij algemeene verordening te stellen, hare hoofden en bestuurders. De Gouverneur-Generaal handhaaft dat recht tegen alle inbreuken.

Aan die gemeenten wordt de regeling en het bestuur harer huishoudelijke belangen gelaten, met inachtneming der van den Gouverneur-Generaal, het provinciaal bestuur, het gewestelijk gezag of het regentschapsbestuur uitgegane verordeningen.

Aan de provincie zal op den duur en met inachtneming van de noodige geleidelijkheid in zelfbestuur worden opgedragen een belangrijk deel der uitvoeringswerkzaamheden o. m. betreffende het gevangeniswezen, de arbeidsinspectie en arbeiderswerving, het volkscredietwezen, het Inlandsch onderwijs, den burgerlijken geneeskundigen dienst, den Inlandschen landbouw, den burgerlijken veerartsenij-kundigen dienst.

De provinciale raad regelt in elke provincie den aard en duur van de persoonlijke diensten, waartoe de Inlanders verplicht zijn en de gevallen, waarin en de wijze en voorwaarden, waarop zij gevorderd kunnen worden, alles in overeenstemming met de bestaande gebruiken, instellingen en behoeften.

De provinciale raad herziet in elke provincie om de vijf jaren de verordeningen betreffende de persoonlijke diensten, om daarin trapsgewijze de verminderingen te brengen, bestaanbaar met het algemeen belang.

De provinciale raad zal de belangen der provincie en van hare ingezetenen bij de Kroon, de Staten Generaal, den Gouverneur Generaal en den Volksraad mogen voorstaan. Overigens wordt aan den raad zoo veel mogelijk overgelaten de regeling en het bestuur van het provinciale huishouden.

Het provinciaal huishouden, dat in den aanvang van bescheiden omvang, zich geleidelijk zal uitzetten, zal o. m. omvatten de groote wegen en de bevoeiingswerken, waarbij t. z. t. rekening zal worden gehouden met het bij de Tweede Kamer der Staten Generaal aangehangige wetsontwerp betreffende de waterschappen.

Behoudens het door den Gouverneur Generaal en de Algemeene Rekenkamer te houden toezicht bestuurt hij de provinciale geldmiddelen, regelt hij de provinciale uitgaven, heft hij belastingen tot dekking van die uitgaven.

Daartoe maakt hij verordeningen, die voor het provinciaal belang noodig zijn. Hij regelt al hetgeen

PERRY & CO.

Dekstoelen
Koffers en Tasschen
Vouwstoeltjes, enz.

HOOGSTRAAT
20.

Men vrage prospectus voor het doen uitvoeren volgens teekeningen en bestek van inwendige verbouwingen, sanitaire en electr. installaties, enz.

N.V. voor Binnenhuis-architectuur en Meubelkunst
CORN. VAN DER SLUIJS

Directeur.
Oude Molstraat 12 f Den Haag Telefoon 4782

Geheele wooninrichtingen, Meubels naar eigen ontwerpen, Stoffen, Behangsels, Tapijten, Lampen, enz.

de geldmiddelen der provincie aangaat, stelt de jaarlijksche begrooting der provinciale inkomsten en uitgaven vast, heft belastingen tot dekking van die uitgaven, bepaalt de bezoldigingen der ambtenaren, koopt, ruilt, vervreemdt eigendommen der provincie, beoordeelt en beslist of de provincie rechtsgevingen of dadingen zal aangaan, enz.

Eenigszins uitvoerig is hier uit de Memorie van Toelichting weergegeven, hoe de Minister zich de inrichting en de taak voorstelt van den provincie raad en de zelfstandige plaatselijke rechtsgemeenschappen: gemeente en regentschap, om duidelijk het doel van de Nederlandsche staatkunde in Nederlandsch-Indië te doen uitkomen, zijnde geen ander „dan Indië's hulpbronnen zooveel mogelijk door „Indische volkskracht te ontsluiten, de bevolking „geschikt te maken tot het behartigen van eigen „belangen en het bestuur van eigen land en daar- „mede de grondslagen te leggen voor een volledig „zelfbestuur.” (M. v. T.).

De Minister memoreert in § 1 van de toelichting de gebreken, die aan het bestaande bestuursstelsel kleven, zooals die in den breede uiteengezet zijn in de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp, dat geleid heeft tot de wet van 31 December 1912 (Ned. Staatsblad No. 476, Indisch Staatsblad 1913 No. 15) tot wijziging en verhooging van het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1912, onder meer ten behoeve van maatregelen ter voorbereiding eener hervorming van het bestuurswezen in Nederlandsch-Indië, waardoor de landsregering niet voldoende in staat is haar volle aandacht te wijden aan het algemeen regeeringsbeleid en aangelegenheden van plaatselijke of gewestelijke raad onvoldoende tot haar recht komen. En daarnaast de wenschelijkheid, om aan de Inlandsche bevolking een grooter aandeel in de bestuurstaak te verleenen. Aangehouden wordt, waarom de wet van 23 Juli 1903 (Ned. Staatsblad No. 219, Indisch Staatsblad No. 329) ten deze geen afdoende verbetering heeft kunnen brengen. Zoo bleef er ruimte voor de hooger genoemde wet van 31 December 1912, ter uitvoering, waarvan bij Koninklijk besluit van 16 Januari 1913 No. 39, de heer S. de Graaff ter beschikking gesteld werd van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, teneinde onder diens rechtstreeksche bevelen te worden belast met de werkzaamheden tot voorbereiding van het bestuurswezen daar te lande. (In een noot wordt deze opdracht uitvoerig omschreven en de maatregelen genoemd, die in hoofdzaak in overweging genomen moesten worden).

Na waardeering uitgesproken te hebben over de door den heer de Graaff geleverde arbeid, wordt evenwel te kennen gegeven, dat de Minister diens denkbeelden niet in allen deele tot de zijne heeft kunnen maken, en worden daarna andere denkbeelden ontwikkeld, die op moederlandsch voetspoor den grondslag vormen van het thans ingediende wetsvoorstel.

Deze denkbeelden vinden wij ook terug in de rede door wijlen Mr. van Deventer uitgesproken in de vergadering van het Indisch Genootschap van 16 November 1914, naar den inhoud waarvan ter bekorting mag worden verwezen. Het wetsontwerp stelt ons evenwel teleur. Waar van Deventer in het belang van Nederland en de bevolking van Nederlandsch-Indië ook de Buitenbezittingen hervormd wilde hebben, wordt dit belangrijk deel door den Minister geheel buiten behandeling gelaten, om redenen in § 6 vermeld. Dat er geen bouwstoffen zouden zijn om in de Buitenbezittingen provincies te vormen, geen krachten aanwezig voor het vormen van een provincie raad, verklaren wij niet te begrijpen. Zouden er niet dadelijk provincies gevormd kunnen worden, zij 't aanvankelijk ook zonder provincie Raad? En dat een hervorming in de Vorstenlanden in Midden Java op de hervorming van het landelijk stelsel zou moeten wachten, achten wij ook al niet juist. Eerder hangt zij af van de politieke verhoudingen aldaar. Zoolang het zelfbestuur daar in den tegenwoordigen vorm gehandhaafd wordt, kan daar aan geen hervorming gedacht worden, zij 't ook dat men zou kunnen of willen beginnen met de beide rijken Soerakarta en Djokdjakarta onder één Commissaris der Vorstenlanden te stellen. Deze titel van Commissaris geeft ons aanleiding de vraag te stellen waarom die ook niet aan de hoofden der nieuwe provinciën op Java gegeven kan worden, in de plaats van den verouderden naam van landdrost, dien men een eeuw geleden in de plaats van de prefecten stelde, maar die kort daarop vervangen werd door de thans bekende namen. Als men toch op moederland's voetspoor geen bezwaar ziet om provincies in het leven te roepen, dan kan er o. i. ook geen bezwaar zijn om aan de ambtenaren, die aan het hoofd daarvan gesteld zijn, denzelfden titel te geven als die welke voor de Nederlandsche provinciën gebedigd worden. Maar waarom zouden niet de oude benamingen gehandhaafd kunnen worden — zij 't ook in niet geheel en al dezelfde betekenissen — waar toch afdeelingen gevormd worden met aan het hoofd daarvan hoofden van plaatselijk bestuur, aan wie hetzelfde controleerende personeel wordt toegevoegd. Hierbij moet worden opge-

merkt, dat zelfs in Nederland de namen landdrost, drost en onderdrost niet meer gebruikt worden. In den mond van den Inlander zullen zij de oude benamingen niet verdringen. Nu nog spreekt men van Compagnie, als het Gouvernement bedoeld wordt.

De Buitenbezittingen zullen moeten wachten. Dit wachten kan op deze wijze wel een eeuw duren. Een stelsel, dat in zijn hoofdlijnen ook niet voor het geheele gebied van Nederlandsch-Indië kan worden ingevoerd en waarvan slechts de verdere doorvoering afhankelijk gesteld moet worden van tijd en plaatselijke invloeden en omstandigheden kan o. i. uit het oogpunt van eenheid in de belangen van regeering en geregeerden geen praktische waarde hebben. Van de Buitenbezittingen zeide van Deventer o. m. — en niemand zal dit ontkennen:

„Met de versterkte bestuursbemoediging is in de „Buitenbezittingen allerwege nieuw leven ontwaakt. „Hoe het gaan zal met de Buitenbezittingen, waar „de ontwikkeling misschien nog sneller gaat dan op „Java en waar de gouvernementen misschien vier- „vijf- of tienmaal grooter zullen zijn dan de gouver- „nementen op Java, daarover zal ik maar niet spre- „ken..... Dan zal men het geheele rechtstreeks be- „stuurde gebied van Nederlandsch-Indië moeten „organiseeren in autonome deelen”. Verwezen mag worden, wat te dien aanzien gezegd wordt op bl. 8 en 14 van het gedrukte verslag der hierboven bedoelde rede. Ook hij — van Deventer — was van oordeel, dat de hervorming ook voor de Buitenbezittingen niet langer mocht worden uitgesteld. Maar de Minister heeft blijkbaar bij de ontwikkeling van zijn stelsel ook voor deze deelen van den Archipel op zulke moeilijkheden gestuit, dat hij die deelen maar verder ongemoeid gelaten heeft.

Wat zal er van de fusie van bestuursambtenaren komen — vragen wij ons af? Hoe moet de opleiding der aanstaande bestuursambtenaren zijn, indien men nog niet weet, hoe later het bestuur in de verschillende deelen van Nederlandsch-Indië zal zijn? Hoe moet de zoo noodige hervorming van de ambtelijke organisaties plaats hebben?

(Worot vervolgd.)

Herdenking 10-jarig Bestaan van de Vereeniging „Boedi Oetomo”.

Den 20en Mei j.l. herdacht de eerste Javaanschnationale vereeniging „Boedi Oetomo” haar tienjarig bestaan.

Op 20 Mei 1908 door eenige kweekelingen van de S.T.O.V.I.A. (School tot opleiding van Inlandsche artsen) te Weltevreden gesticht, breidde zij zich alras over geheel Java uit, en nadat op het eerste Javaansche Congres de leiding der vereeniging aan ouderen was overgegaan, heeft zij den stoot gegeven tot de nationale en politieke opleving in Nederl.-Indië.

De feestelijke herdenking bestond uit twee gedeelten: een receptie om 10 uur v.m. in het gebouw van de Theosofische Vereeniging, de Ruyterstraat 67 te 's-Gravenhage, en een kunstavond om 8 uur n.m. in de zaal „Diligentia”, aldaar. Vele genoodigden waren op de receptie aanwezig en vele vereenigingen, waaronder ook „Oost en West”, hadden afgevaardigden gezonden, om warme belangstelling in dezen voor de Javanen zoo gedenkwaardigen dag te toonen; ook was er een vertegenwoordiger van het Ministerie van Koloniën, die namens Minister Pleyte enkele hartelijke woorden sprak.

Nadat de met gamelan-muziek ontvangen gasten hunne plaatsen hadden ingenomen, heette de Voorzitter der herdenkings-commissie, de heer R. M. A. Soerjo Poetro, de aanwezigen welkom. Het doel van deze bijeenkomst was, zeide spreker, het aanbieden van een geschenk aan een der stichters van „Boedi Oetomo”, thans in Nederland, den heer M. Goenawan Mangoenkoesoemo, bestaande uit een gedenkboek, *) waarin eenige in Nederland vertoevende Indonesiërs, in woord en beeld uiting hebben gegeven aan hunne nationalistische gevoelens.

Spr. ging na wat aan deze herdenking was voorgegaan en bracht dank aan allen, die aan de samenstelling er van hadden meegewerkt. Hij herinnerde aan de oprichting van de vereeniging, in 1908, en las de circulaire voor, die toenmaals was rondgezonden om de Javanen tot nauwere aansluiting op te wekken. Die circulaire gaf blijk van zelfbewustheid; de aanraking met de Nederlandsche beschaving had tot ontwikkeling van den eigen aard gebracht. In de 10 jaar van haar bestaan heeft B. O. geleerd wat de Javaan is en begrepen wat hij zijn kan.

B. O. heeft getracht op oude cultuurbegrippen, als kunst en godsdienst, voort te bouwen onder het licht van den nieuweren tijd.

Met een hartelijke toespraak droeg spr. daarna het gedenkboek aan den heer Goenawan over.

Deze wees er in zijn woord van dank op, dat het boek opgedragen was aan wijlen dokter Waidiu. En dat is goed gezien, want de overledene is een van de groote krachten in de Javaansche beweging geweest.

*) Dit boek, van illustraties voorzien, is tegen den prijs van f 4.50 te bekomen bij de administratie van het tijdschrift „Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw”, Jan Luykenstraat 2, Amsterdam.

Mej. J. DUSAULT en Mevr. C. M. SANDBERG-VAN REEDE,

SPRAAKLEERARESEN TE

AMSTERDAM, 582 Keizersgracht, Tel. N 2916

behandelen alle spraakstoornissen in den ruimsten zin des woords en geven, zoo noodig, aan patiënten gelegenheid tot inwoning gedurende de kuur.

Voor predikanten, juristen, militairen en voor hen die voor hun beroep veel moeten spreken worden met September Cursussen geopend, met twee lesuren per week.

N.V. Ch. L. Boucher's Handelsvereeniging

Specialiteit in Kaartsysteem

DEN HAAG
Kneuterdijk

AMSTERDAM
Weteringschans

GRONINGEN
Spilsluizen

Middelbare School v. Handel en Administratie,
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist heeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSMA.

DENS' Schoenenmagazijn

SPUI No. 6, bij de Lange Poten. DEN HAAG.

Filialen: Tilburg en 's-Hertogenbosch.

Ontvangen Voorjaars Nouveauté's
Uitgebreide Collectie WIT LINNEN.

Mevrouw!

Indien U niet tevreden is over Uw leverancier, bel dan even op

No. 2508 Haag.

Het bestaan onzer firma sedert 1862 waarborgt U een solide bediening.

Aanbevelend,

L. A. Biesmans, fa P. Kok.

Speklagerij.

Groenmarkt 38.

Instituut ROELIJN

Theresiastraat 77 - 's-Gravenhage

INTERN EN EXTERN.

Eigenares en Directrice: Mejuffr. J. ROELIJN.

Machineschrijven

Stenografie

Talen

Boekhouden

PROSPECTUS OP AANVRAGE.
. GRATIS VERKRIJGBAAR

Firma EIJKENSUIJTERS & TROMP

„LLOYD-GEBOUW”, PIET HEINPLEIN.

Interc. Telefoon HAAG 1587 en 1588.

AGENTEN Stoomvaart-Maatschappij: Rotterdamsche Lloyd-PASSAGE EN EXPEDITIE naar alle werelddelen.

ZEE- EN MOLESVERZEKERING.

ALGEMEEN ASSURANTIEKANTOOR.

HOOFDAGENTSCHAP Haarlemsche Brandverzekering-Mij-AGENTSCHAPPEN: Hollandsch-Geldersche Hypotheek-

bank, Gorinchem; Maas- en Merwebank, Rotterdam.

AGENTEN der firma VAN STRAALEN, MONSIEUR & ERKELENS, Wijnhandelaren, Rotterdam, Den Haag, Den Helder.

Het Indisch element heeft zijn plaats gevraagd in de politieke constellaties en met zijn stem moet rekening worden gehouden. Tegelijk met die belangstelling voor de politiek, ging ook die naar wetenschappen en kunst uit. Het oprichten van B. O. betekende een nieuwe bladzijde in de Indische geschiedenis. De tijd, dat de Regeering beslissingen neemt over ons, bij ons en zonder ons, zei spr., is voorbij. De periode van de ethica is aangebroken, waarbij de Javanen de soevereiniteit van het recht vragen, maar geen toegeworpen aalmoes. De taak van de Regeering is moeilijk; tusschen oploeiende jonge, wilde kracht en behoudzucht moet zij voortsturen; de Javanen moeten bedenken, dat die taak moeilijk is en billijk zijn in hun critiek. Veel zal misgetast worden, vooral omdat aan beide zijden soms nog wantrouwen heerscht, geboren door jarenlange overheersching. Laat het westen vertrouwen stellen in het oosten, laat het oosten zijn kracht zoeken in stijging van zijn innerlijke waarde en zich onthouden van onbillijke critiek. De Indische Staat is bezig zich te vormen, maar onder vreemde vlag. Wil Nederland een goede voorgedij oefenen, laat het dan gelijk oordeelen over allen. Doet de Regeering dit laatste niet, dan zal haar taak ongemeen verzaagd worden. Het was de wensch van B. O. hand in hand met allen, die het wel meenen met Indië, de onbekende toekomst tegemoet gaan.

Na deze heeren voerden nog verscheidene sprekers het woord, waarbij allen op het groote belang van de opleving van het Indonesische volk wezen, terwijl, op voorstel van den heer Mr. J. H. Abandanon, besloten werd door de vergadering een telegram van hulde te doen afzenden aan den Volksraad in Indië, welke juist op 21 Mei geopend zou worden.

Mej. van der Willigen, die de aandacht vestigde op het heugelijke feit, dat in deze herdenkings-commissie twee Javaansche vrouwen zitting hadden, stelde voor aan dit telegram een leedbetuiging toe te voegen, dat er nog geen vrouw deel uitmaakt van dien Volksraad.

De rede, welke de Voorzitter van „Oost en West” wegens het vergevorderd uur (om 1 uur n.m. hadden de Indonesiërs een intiem rijst-noenmaal) toen niet meer uitsprak, vinde hier een plaats:

Voor u, dames en heeren uit de Javasche maatschappij, is deze dag zeker een zeer gedenkwaardige. De dag, waarop Gij kunt overzien het tienjarig bestaan van de vereeniging *Boedi Oetomo*, waarop Gij kunt herdenken het oogenblik, dat de drang naar ontwikkeling, die reeds lang bij velen in de Javasche maatschappij in ontkieming lag, als een volrijpe knop opensprong, — dat Javanen zich vereenigden om elkander te steunen in de verwerving van hoogere kennis en wetenschap, en vrijmoedig openlijk hunne wenschen uitten om te geraken uit den bijzondere afgezonderden staat en een plaats te verkrijgen in de rij der intellectueelen van de gansche wereld. Met succes is *Boedi Oetomo* in die jaren werkzaam geweest, zij heeft hare grondgedachte uitgebreid gezien in wijden kring, zij heeft het terrein opengelegd voor een schoone toekomst van uw goddelijk land.

Dankbaar zijn wij u, dat gij ons de gelegenheid geschonken hebt, deze plechtigheid bij te wonen, en in het bijzonder sprekende voor de vereeniging, die ik hier vertegenwoordig, de vereeniging „Oost en West”, voor de erkenning in uwe uitnodiging van hare bijzondere belangstelling en sympathie voor de Indische beweging in het algemeen.

De vereeniging „Oost en West”, welke bogen mag op het bestaan van bijna het dubbel aantal jaren, dat „*Boedi Oetomo*” nu telt, werd opgericht door personen, die uw land van nabij kennen, en daar de bevolking hebben leeren waardeeren, en die in de goede herinnering voor een korter of langer verblijf te midden van uw volk, die herinnering niet alleen wilden warm houden, doch door verbreiding van de kennis daaromtrent de sympathie wilden opwekken bij allen in Nederland. De stichting van „*Boedi Oetomo*” mocht de vereeniging „*Oost en West*” beschouwen als een gebeurtenis in de lijn van haar streven, en mocht zij dus met vreugde begroeten, gelijk zij ook nu van harte er u mede geluk wenscht, dat na tien jaren „*Boedi Oetomo*” daar staat als een ontwikkelde boom, die als uw waringin zijn takken rondom uitspreidt, van waar hij wortels werpt en als stevige pilaren hecht in den bodem van Nederlandsch-Indië.

Moge onze vereeniging, de vereeniging „*Oost en West*”, met haar streven meer en meer het vertrouwen hebben van de inboorlingen van N.-I., opdat er nauwere samenwerking ontsta ter opwekking van de belangstelling, tot bevordering van den bloei van Indië en het welzijn van zijn bevolking. Moge de zucht naar kennis, waarom toch in hoofdzaak de stichting „*Boedi Oetomo*” haar ontstaan dankt, nooit ontaarden, zooals wij in het tegenwoordige ongelukkige Europa waarnemen, tot de uiterste en rampspoedigste uitgroeiing van de aloude spreuk: kennis is *macht*, maar bij onderling begripen en onderlinge waardeering een nieuwe zegenrijke spreuk opleven: kennis is *liefde*. Bij die gedachte roep ik uit volle hart u toe: De vereeniging „*Boedi Oetomo*” bloeit voort tot in lengte van dagen!

De kunstavond, die bijzonder druk bezocht was, slaagde uitnemend. Gelukkig blijkt, ofschoon in de zaal lang niet altijd de gewenschte, eerbiedige stilte heerschte, dat toch eindelijk de groote schoonheid

van de Javaansche kunst hier te lande op de juiste waarde geschat begint te worden.

Het programma was zeer afwisselend. Het begon met ons een blik te geven in het zoo hoffelijk ceremonieel bij de ontvangst in de hoogere Javaansche samenleving, waarvan het fijne nog verhoogd werd door zachte muziek. Daarna waren muziek, voordracht, dans en wajangspel roerend schoone vertolkingen van de Javaansche kunst.

De feest-commissie kan met voldoening op dezen feestavond terugzien. Zij heeft hiermede weder aan vele Nederlanders geopenbaard, dat op Java een volk woont van groote innerlijke beschaving met een hoog kunstzin.

Het Julianafonds.

Het verslag van het Julianafonds over 1917 deelt mede, dat op het einde van dat jaar het saldo, inclusief het deposito bij het Agentschap der Nederlandsche Handelmaatschappij alhier, nog slechts f958.06 bedroeg en dat de twee bewijzen van deelneming aan de oorlogsleening ad f 1000 elk voor het beleenbaar bedrag beleend zijn, ten einde aan dringende aanvragen om geldelijken steun te kunnen voldoen.

Een der ondersteunden, die voor de hulpacte geslaagd en in Januari naar Indië vertrokken is, heeft zijn voorschot terugbetaald.

Het fonds telde 2 leden-donateurs en 15 gewone leden.

De Vereeniging heeft het verlies door den dood te betreuren van haar lid-donateur den heer M. C. Brandes, die zoowel financieel als moreel haar heeft gesteund en daarom bij haar steeds in dankbare herinnering zal blijven.

Aan een zestal jongelieden is voor hunne studie hulp verleend. Van deze bekwaamden zich twee voor het onderwijs, één voor den handel en drie voor de geneeskunde. De resultaten waren zeer gunstig.

Hoewel het aantal leden verminderd is, is ook in het afgelopen jaar, met het oog op de slechte tijdsomstandigheden, van propaganda afgezien.

Bijdragen zouden echter bijzonder welkom zijn.

Het bestuur bestond uit de heeren Mr. J. H. Abandanon, voorzitter; W. F. L. Boissevain, W. J. Giel en H. E. Prins, leden; Ch. P. J. Blok, penningmeester en J. J. Meijer, secretaris.

Met het oog op de moeilijke tijden heeft het bestuur gemeend in het belang der ondersteunden, die geen hulp meer behoeften, niet dadelijk te moeten aandringen op restitutie van het genoten voorschot.

Het fonds heeft zich aangesloten bij de zusterverenigingen tot de instelling van een „*Centraal Comité voor opleiding van Indische jongelieden in Nederland*”, waarin het vertegenwoordigd wordt door zijnen voorzitter.

's-Gravenhage 15 Mei 1918.

Inl. Hulpleeraren.

Naar men ons meldt, heeft onlangs de benoeming plaats gehad van twee hulp-leeraren aan de Rijks Universiteit te Leiden voor Javaansch en Maleisch op een inkomen van f3000 's jaars, van *Mas Samsi Sastrawidigdo* (Jav.) en *Baginda Dahlan Abdoellah* (Mal.)

Sprokkels.

VII.

Eenigen tijd geleden werd door de Hoofdbesturen van de „*Vereeniging van Leeraren en Leerareessen aan Inrichtingen van Middelbaar Onderwijs in Ned.-Indië* en van het „*Nederlandsch-Indisch Onderwijzers-Genootschap*” een adres aan den Directeur van O. en E. aangeboden, waarin verzocht werd om afschaffing van de toelatingsexamens tot de eerste klasse der scholen voor Middelbaar en Technisch onderwijs voor die leerlingen, welke een verklaring kunnen overleggen van het hoofd der school, dat zij de hoogste klasse met vrucht hebben doorlopen en aanleg hebben voor verdere studie.

In de Memorie v. Toelichting, die het rekest verzegeld, lezen we o.a. dat „het examen het onderwijs doet verkeeren in dressuur” en: „Het werken voor 't examen in de hoogste klassen der lagere school staat op gespannen voet met wat men noemt *ontwikkeld onderwijs*, want het is geen verdieping van het inzicht der leerlingen; het wordt een zoeken naar allerlei „mogelijkheden”, die zich bij zoo'n examen wel zouden kunnen voordoen.”

Alles heel waar, en we hopen van harte, dat beide vereenigingen succes zullen hebben en dat het toelatingsexamen voor de hooger genoemde leerlingen zal afgeschaft worden, edoch, de onderwijzers gaan zelf niet geheel vrij uit.

Indien zij, gesteund door hun machtige organisatie, eens *wel* ontwikkelend onderwijs gegeven hadden en zich niet hadden gestoord aan de „mogelijkheden”, zoo zou de Middelbare school hun leerlingen toch ook hebben moeten aannemen. Zij toch hadden het roer in handen dienen te houden, waar het hun school gold.

We meenen dan ook reden te hebben voor de veronderstelling, dat bij velen de afschaffing van het

E. CASSUTTO & Dr. A. KERVEL

TANDARTSEN.

FREDERIK HENDRIKLAAN 45.

Telefoon: SCHEVENINGEN 122.

Spreekuur van 1 tot 3 (behalve Zondags).

VAN RIJN & SCHILPEROORD

Meubelfabrikanten.

Anna van Buerenstraat 157 - Telefoon H. 679
'S-GRAVENHAGE.

Desgewenscht worden alle soorten Meubelen naar teekening vervaardigd

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte Goederen. :: Stalen op aanvraag.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken

REPARATIE-INRICHTING.

The Ph. van Ommere Corporation of New York,

New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway, Corner Front and Pine Streets.

belast zich met expeditie en verschepping van goederen van

Amerika naar Holland,
Ned. Oost- en West-Indië.

enz. enz en desgewenscht ook met opdrachten van anderen aard.
Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. „REFORM”

Directeur: E. BOERMA.

Telefoon 647 - GRONINGEN - Heerenstraat 62

The first class Ladies and Gentlemen Tailoring.

toelatingsexamen niet veel aan de dressuur zal veranderen.

De onderwijzers moeten zich los weten te maken van de „zooveel” stukjes van het Rekenboek en van den Taalcursus. Een frisscher geest moet het L. O. doordringen.

VIII.

Voor Indische spoorwegen zijn in Amerika een 1000-tal goederenwagens besteld. Het oordeel over de eerste zending, die afgeleverd werd, is niet gunstig. Niet alleen laat de afwerking te wenschen over, maar het geleverde moet, wat kwaliteit betreft, ver blijven beneden de eischen, welke vanwege de veiligheid aan spoorwagens moeten gesteld worden. Technici moeten over de ijzerconstructie niet voldaan zijn. Daar het gaat om een 1000 wagens, verdient de zaak de aandacht der Regeering.

Eerst de vliegmaschinen, nu de goederenwagens; men krijgt geen hoog idee van de Amerikaansche nijverheid of..... betrouwbaarheid.

Hebben onze Amerikaansche broeders het wellicht te druk met het vervaardigen van oorlogsbenodigdheden?

II.

Al weer een stap!

Het „Reglement op de rechterlijke Organisatie” is in dien zin gewijzigd, dat vervallen is de eisch van het bezit van Nederlanderschap om benoembaar te zijn tot verschillende rechterlijke betrekkingen, z.a. president en vice-president van het hooggerechtshof en de raden van justitie, procureur-generaal, griffier en substituut-griffier bij die rechtbanken.

Tot deze betrekkingen zijn dus in het vervolg ook benoembaar doctoren in de rechtswetenschap, behorende tot de Inlanders en met dezen gelijk gestelden.

Nu staat het aan de Inlandsche jongelui om zich deze wijziging waard te toonen. Wanneer zullen de eerste Inlanders bij het corps der Europeesche rechterlijke ambtenaren worden ingelijfd?

H. v. VORDEN.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

De Tobaweg en de Dairilanden.

In de Deli Ct. komen een paar berichten voor, die voor de ontwikkeling van Tapanoeli en de Oostkust v. S. van belang zijn.

De Tobaweg zal via Baligé, aan den zuidelijken oever van het Toba-meer, en Siantar de residentie Tapanoeli verbinden met de Oostkust van Sumatra.

Van Medan tot even boven Panahattan, op 38 K.M. van Siantar, is de weg geheel gereed, gedeeltelijk verhard en heeft hij zes groote bruggen, waarvan de grootste over de Bah Kasinder een lengte van 70 M. van oever tot oever heeft.

Dit gedeelte is in twee deelen te onderscheiden, dat van Siantar tot de Kasinder met flauwe hellingen, en een tweede gedeelte met sterke hellingen, dat oploopt tot een hoogte van 1215 M. om daarna weer te dalen tot den waterspiegel van het Tobameer bij Prapat (900 M.).

Bij Panahattan, op 8 K.M. van Prapat, bereikt de weg een hoogte van 250 M. boven het meer.

Het gedeelte voorbij Panahattan, dat nu wordt aangelegd, behoort tot het moeilijkste gedeelte van den aanleg, daar de weg loopt door zeer harde rotsen, die weggeschoten moeten worden. Hierbij stuit men herhaaldelijk op marmersorten, w.o. de bekende Belgische Escozijnsche steen.

Daarnaast komt veel kalkspaat voor, dat echter niet voor optische doeleinden gebruikt kan worden, omdat het melkwit en niet doorzichtig is.

Daar dit punt niet ver van het spoorstation Siantar gelegen is, zullen hier wel enkele natuurlijke steensoorten te exploiteeren zijn.

Dit terrein is zoo zwaar, dat de weg over een 50 à 60 M. door een tunnel gelegd is, waardoor een zeer belangrijk en moeilijk grondverzet voorkomen is.

Van Prapat tot de grens van de Oostkust en Tapanoeli loopt de weg door gemakkelijk terrein, voornamelijk bestaande uit tufsteen, met weinig hellingen, doch met groote ravijnen, die overbrugd moeten worden.

Omdat in dezen tijd geen ijzeren bruggen te krijgen zijn, heeft het landschap voorgesteld om twee houten bruggen te bouwen.

Wanneer de geheele weg gereed zal zijn, zal afhangen van het verkrijgen van werkvolk, waarmee men, nu de heerdiensten afgeschafte zijn en de reactie op het bezoek van den heer Liefrinck zich doet gelden, groote moeilijkheden ondervindt. Was er vroeger voor een daggeld van 50 ct. en minder volk te krijgen, nu is er voor veel meer geld geen volk te krijgen, terwijl het verloop grooter is dan ooit.

Naast den Tobaweg vragen de Dairilanden onze aandacht. Behorende tot de residentie Tapanoeli en gelegen aan de overzijde van het Tobameer, viel een jaar geleden de aandacht van het Europeesch kapitaal op deze streken.

Een groot bezwaar voor de openlegging was echter de moeilijke toegankelijkheid, die over het Tobameer langs de haven Silalahi moest plaats vinden.

De gedachte aan den aanleg van een nieuwen weg rees dan ook spoedig. De groote toegangsweg zal op de Oostkust bij K.M. 150 op den weg van Medan naar Sariboe Dolok beginnen, waar deze weg door den voet van den Tandoek Benoea heen breekt.

Vandaar loopt het tracé naar beneden; langs een moeilijk tracé van 26 K.M. zal de weg om het meer aangelegd worden naar een plaats boven Silalahi gelegen, om dan voortgezet te worden tot Sidikalang, de hoofdplaats, waar het bestuur gevestigd is, en die later weer door een weg langs het meer met het centrum van Tapanoeli verbonden zal worden. In de eerste sectie van den weg moeten al aanstonds twee groote ravijnen overbrugd worden, waarbij men, volgens het nieuwe systeem, niet tot den bodem van het ravijn afdalend, dit op een hoogte van 50 M. overspant, waardoor de bruggen ook ongeveer spanningen van 50 M. zullen krijgen. Door gebrek aan ijzerwerk zal voorloopig van een houten hulpbrug gebruik gemaakt worden, die later hoogerop gebracht kan worden en als montagesteiger dienst doen voor de definitieve ijzeren brug. Het schijnt vrijwel zeker, dat met 100.000 H.A. der uitgegeven concessies zoo spoedig mogelijk een ernstig begin gemaakt zal worden, terwijl reeds voor meer dan een ton besteed moet zijn aan proefaanplantjes en eerste ontginning. In het dal van de Lau Renoen, de groote waterader van dit gebied, is een terrein van ongeveer 20 K.M². voor Inlandschen landbouw gereserveerd.

De cultuur van vezelstoffen.

„Ieder, die, om maar een route te noemen, wel eens met de auto van Soerabaja langs den grooten weg naar Malang rijdt, kent de kleine picolpaardjes, die langs den weg zeulen, beladen aan iedere zijde met groote zakken, soms twee, soms vier, soms zelfs zes.” „In kleine karavanen a. h. w., van tien tot twintig paardjes leggen zij den uren langen weg af. Zij vervoeren in hun graue balen van uit kampongs en dessa's, vaak van héél ver, de kapok, de belangrijkste voor Indië van de vezelstoffen, naar de talrijke kapoketablissemten”, aldus de heer J. Koning over bovenstaand onderwerp in het Soer. Hbl.

De vrij hooge kapokboom, randoe geheeten, met zijn dunnen stam en bijna horizontaal gegroeide takken, en diensvolgens naargeestig en ijl aanzien, is uit een oogpunt van natuurstoffage weinig populair.

Toch moet men er zich over verwonderen, dat, waar het product gretig en tegen goede betaling wordt opgekocht, en de boom zelf weinig zorg hoeft, men slechts zelden belangrijke complexen van die boomen aantreft.

Van geregelden aftrek van het product kan de Inlander verzekerd zijn, daar men niet alleen de kapok voor vulling van kussens e. d. veel gebruikt, maar uit de pitten daarenboven een olie bereid wordt, welke men in Europa bij de fabricage van margarine en zeep veel aanwendt. De vruchten worden in haar geheel eerst 4 à 5 dagen in de volle zon gedroogd en eenige malen gekeerd. „Daarna wordt de vezelmassa uit den schil en van het hart genomen en opnieuw in de zon gedroogd op cementen vloeren, beschermd door volieregas of netten met fijne mazen.”

Doordat de uitgespreide kapok goed omgewerkt wordt, ten einde ze te drogen komen de pitten los op den vloer te liggen. In de kapoketablissemten wordt de kapok gezuiverd. Mannen zwaaien met een bamboezen klopper, waardoor de kapok aan 't dwarrelen gaat en men den indruk van een sneeuwbus krijgt. „Alleen de absoluut zuivere, lichte kapok ontsnapt door een kleine opening, waar ze wordt opgevangen om verder in balen geperst te worden. Het ademen in deze ruimte is bijna ondoenlijk. De menschen, die erin werken, hebben er verschillende middeljes op gevonden, zij nemen een prop katoen b.v. in den mond, maar den bezoeker, die er een oogenblik vertoeft en overdenkt, dat die menschen daar uren en dagen lang in een atmosfeer van dwarrelende kapok moeten leven, bekruipt toch een gevoel van deernis, dat hij alleen momenteel vergeet, wanneer hij, eenige minuten later, op eigen heil bedacht, het mogelijke doet uit die „kapokbus”, die hem den adem ontnemt, te ontsnappen.”

De uitgeslagen kapok wordt voor export naar de Europeesche markt, in het perslokaal nog eens nagesorteerd en dan direct tot balen geperst, hetzij in matten of in goeniverpakking.

De Chineezzen, die de tusschenpersonen zijn en met voorschotten van handelshuizen werken, persen de ontpitte kapok in balen van ongeveer 60 kattie en leveren deze aan de exporthuizen, die deze balen weer hydraulisch dubbel of triplo persen.

De uitvoer van kapok van Java liep van 106.442 balen in 1910 op tot ca. 145.000 balen in 1916.

Volgens de gouvernementssuitvoerstaten bedroeg in 1900—1901 de uitvoer 3.487.647 K.G. en in 1916

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Het Fotografisch Atelier
van A. M. A. SUSAN
is alleen gevestigd
Regentesselaan 108, hoek Regentesseplein
TELEFOON 6757.
Men lette op het juiste adres.

Met Premievrije
Polis tegen inbraak
bij
Nieuwe Eerste
Nederlandsche
Oudste
Inrichting van dien
aard te
's-Gravenhage.
Directie:
L. J. L. SCHAS,
Oud-Kap. der Gren.
C. P. KOENE,
Oud-Kapt. d. Infant.

Kantoor: Hooge Nieuwstraat 26. Tel. 3169.
Leden van „De 's-Gravenhaagsche Contracten-Vereeniging” genieten 5 pCt. korting.

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

SLAAPKAMERMEUBELEN
T. NIEVELER
NIEUWENDIJK 164 - 170
TEL. C. 1285 AMSTERDAM

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij
voorh. L. LANGE.

Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN
HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.
Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.

Prachtige Hollandsche HAVANA Sigaren
van f 150.— tot f 500.— per Mille.

WASCANA Sigaren
van f 100.— tot f 300.— per Mille.

NOG VOORRADIG: eene partij belegen 6 cents Sigaren.

9.339.000 K.G., zoodat de export bijna verdriedub-
beld is.

Van het Java-product ging ruim 40 pct. naar Ne-
derland; ook Australië en Noord-Amerika zijn ech-
ter voorname afnemers.

Amsterdam is de hoofdmarkt der wereld voor
kapok geworden. Volgens de jaarverslagen van de
Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amster-
dam is de hoeveelheid ingevoerde pakken sinds 1893
ongeveer vervijfvoudigd.

Een groot gedeelte van de kapokpitten wordt reeds
op Java in fabrieken verwerkt, daar de Chineesche
opkopers van kapok er de voorkeur aan geven om
de pitten te verkoopen, in stede van ze in een dure
verpakking uit te voeren.

Op 1 picol zuivere kapok heeft men $\pm 2\frac{1}{2}$ picol
pitten, waaruit ongeveer 25 pct. van het gewicht aan
olie te extraheren is.

Was de uitvoer in tons van 1000 K.G. in 1900
862 tons, deze was in 1916 gestegen tot 8983 tons,
en was hoofdzakelijk gericht naar Nederland, Groot-
Britannië, Frankrijk en Denemarken. Het residu
der kapokpitten wordt, nadat de olie uitgeperst is,
gebruikt als veevoeder of als meststof en is als zoo-
danig in verband met de schaarschte aan zwavelzure
ammonia enz. zeer gewild.

In normale tijden zal echter bij de groote vraag
naar goedkope grondstof voor de margarine- en
zeepbereiding in Europa, de Java-uitvoer van dit
artikel zeer toenemen.

„Bedenkt men bij dit alles, dat de kapokboom
reeds op vijfjarigen leeftijd begint te produceeren en
tientallen van jaren vrucht blijft dragen; zoodat dus
de boom op den duur ruimschoots voordeelen af-
werpt bij geringe aanplant- en onderhoudskosten,
dan mag de verwondering rechmatig heeten, dat de
kapokcultuur, waar deze voor den inlander een zoo
rijke bron van inkomsten kan zijn, nog zoo weinig
door hemzelf, ook niet in het klein gedreven wordt,
vooral in het oostelijk gedeelte van Java, waar zij
prachtig als bijcultuur zou kunnen dienst doen.”

Zeker zou het aanbeveling verdienen, indien de
dessaman erop gewezen werd, dat hij met den aan-
plant van een aantal kapokboomen op zijn erf een
aardigen cent zou kunnen verdienen.

Suriname.

Het Voorloopig Verslag der Eerste Kamer over
het wetsontwerp tot vaststelling van de Surinaam-
sche begrooting voor 1918 bevat niet veel belangrijks.

De aanzienlijke bijdrage van het Rijk, waarop ook
weder voor 1918 op de Surinaamsche begrooting
wordt gerekend, niettegenstaande voor buitengewone
door de kolonie op te brengen belastingen eene som
van f238.500 op de begrooting is uitgetrokken, ont-
lokte aan vele leden de vraag, of maar steeds op deze
wijze zal moeten blijven doorgedaan en of nu niet
eindelijk het oogenblik gekomen is voor ingrijpende
hervormingen. Den toestand der kolonie op zich zelf
achtten deze leden minder donker dan vroeger wel
eens het geval is geweest. Er doen zich op het gebied
van den landbouw hoopvolle verschijnselen voor, die
grond geven tot de verwachting, dat deze een betere
toekomst tegemoet gaat. Het Nederlandsche kapita-
taal wil zich blijkbaar, zij het dan ook aanvanke-
lijk in bescheiden en op voorzichtige wijze, voor de
landbouw-ondernemingen beschikbaar stellen en in
de kolonie zelf schijnt men het groote belang, om
boven alles zich op de verschillende cultures te gaan
toeleggen, in te zien.

Doch in de begrooting spiegelen zich deze gun-
stige factoren nog geenszins af.

Ofschoon menige bedenking tegen de willekeurige
splitsing van gewone en buitengewone uitgaven in
de Tweede Kamer geuit, als juist moet worden
erkend, betreurden enkele leden het geheel op zijde
dringen van het financieele plan-Idenburg, dat on-
getwijfeld op een gezonden grondslag berust.

Men vroeg, of de minister van Kolonin de kunst-
matige verdeling van gewone en buitengewone uit-
gaven al dan niet zal doorzetten en hoe Z. Exc. denkt
over de aangenomen motie-Sibinga Mulder in de
Tweede Kamer.

Met het oog op de ontwikkeling der kolonie be-
treurden eenige leden het, dat van de studiereis van
den heer Kasteleyn voorloopig niets zal komen, waar-
door de huidige gouverneur minder steun zal krijgen
bij den ijver, welken hij reeds betoonde, om de wel-
vaart van de kolonie te verbeteren. Enkele leden
achtten zelfs de vraag gewettigd, of, wanneer Ne-
derland er niet in slagen mocht de noodlijdende to-
standen in Suriname voor betere te doen plaats ma-
ken, langer behoud dezer kolonie wel rechmatig is
tegenover hare bevolking.

Wij veroorlooven ons hier de opmerking, dat deze
„enkele leden” gelukkig niet vlassen op Amerikaan-
sche millliarden om onze crisisuitgaven te dekken,
de Zuiderzee te dempen, enz. Zij hebben de belangen
van de bevolking der kolonie op het oog.

Waarom werd — zoo vroeg men — aan talrijke
voorstellen, vervat in het bekende rapport der Suri-
name-commissie, nog steeds geen begin van uitvoe-
ring gegeven? Bestaat nog steeds niet het voorne-

men, door uitbreiding van het kiesrecht meer politiek
leven te doen ontstaan? Ook in Nederland dient
meer belangstelling in onze West-Indische koloniën
te worden opgewekt, waartoe o. a. het houden van
lezingen, eenvoudige tentoonstellingen en vooral
beter onderwijs op de scholen kunnen medewerken.
Het verspreiden van nuttige boeken in openbare
bibliotheken is eveneens een middel, dat aanbeve-
ling verdient en waarbij het Departement voor be-
trekkelijk geringe uitgaven niet behoefte terug te
deinzen.

Aan de Cultuurbank worden eenige beschouwin-
gen gewijd.

Aangezien eenige leden oordeelden, dat het wen-
schelijk is, dat het Koninklijk besluit, waarbij een
nieuw octrooi aan de Surinaamsche bank zal worden
verleend, hoe eerder hoe beter tot stand komt, vroeg
men hoe het met de uitvaardiging van dat besluit
staat.

Jammer, dat deze „eenige leden” niet aangera-
den hebben omtrent het verlenen van dit octrooi
den weg te volgen door ons aangewezen in ons num-
mer van 18 April. Tot een Koninklijk besluit kan
men komen wanneer de Koloniale Staten het ont-
werp zouden verwerpen. Oponthoud behoefte dit alles
niet te geven, zoo men zich van den kabel bedient.

Voor de uitbreiding van het wegnemet wordt ge-
pleit, ook als middel om Paramaribo te ontlasten
van het te veel aan bevolking. Daar stroomden velen
heen, die er geen werk vinden en geen zelfstandig
bestaan hebben, terwijl op het land steeds werkkrach-
ten tekort komen.

In de VIIde afdeeling lezen wij:
„Ook werd de zorg van het bestuur gewaardeerd
voor de cultuur en de verscheping van de divi-divi,
een looimiddel van groote waarde voor onze nijver-
heid.” Is deze waardeering uit het Voorloopig Ver-
slag over de Curaçao'sche begrooting in dat over de
Surinaamsche verwaald geraakt?

Een eigenaardige opmerking en een niet minder
eigenaardige vraag vonden wij in de XIde afdeeling:
„Sommige leden achtten de pensioenen van in-
heemsche ambtenaren, die voor het verkrijgen van
hunne betrekking soms aan vrij geringe eischen moe-
ten voldoen, wel wat te hoog. Wordt geen onder-
scheid gemaakt tusschen ambtenaren, uit Nederland
gezonden, en die welke in het land zelf worden ge-
boren en daar blijven, en bereiken vele ambtenaren
het maximumpensioen, vastgesteld bij Gouverne-
mentsbesluit van 1913, No. 62?

„Worden geboren!” Komt men daar als ambtenaar
ter wereld?

* * *

„De West” van 18 Januari schrijft:
„De gasfabriek geeft ons een voorbeeld, hoe men
zich kan aanpassen aan de buitengewone omstandig-
heden, die de oorlog in het leven roept.

Waar de kolenprijs zoodat tot het vijfvoudige van
vroeger gestegen is, en dit artikel voortdurend moei-
lijker te bekomen is, scheen het een oogenblik met
onze verlichting enz. spaak te zullen loopen.

De houtvester Gonggrijp opperde toen het denk-
beeld, om gas uit hout te stoken. Onder zijne mede-
werking nam de fabriek eenige maanden geleden een
proef, die welgeslaagd mag heeten, zoodat daarna de
noodige maatregelen werden getroffen, om de proef
op grooter schaal te herhalen.

Die proef is nu in vollen gang.
Sedert Zaterdag levert de fabriek houtgas en geen
kolengas meer.”

Na de wijzigingen te hebben medegedeeld, die aan
de branders moeten worden aangebracht, vervolgt
het blad:

„De lampen in het kantoor van de fabriek branden
goed. Ook bij verschillende particulieren is dit het
geval. Waaruit blijkt, dat ook van houtgas goed licht
te verkrijgen is, als de branders maar juist gesteld
worden.

Uit een technisch oogpunt is de proef een schitte-
rend succes. Het gevaar, dat de stad Paramaribo op
een gegeven oogenblik verstoken zou blijken van
gas, kan als geweken beschouwd worden.

Wat de financieele zijde van de zaak betreft, heeft
men de balans nog niet volledig kunnen opmaken.”

De redacteur, die een kijkje in de fabriek heeft ge-
nomen, deelt dan verscheidene technische bijzonder-
heden mede, die het gevolg zijn van het bereiden
van gas uit hout. „De fabriek ziet zich door de
nieuwe werkwijze voor verschillende moeilijkheden
geplaatst, die men eerst geleidelijk zal overwinnen.
De deugdelijkheid van het gas staat echter reeds
vast, verklaarde de directeur der fabriek, en hij acht
het zelfs niet onmogelijk, dat houtgas, als men de
bereiding in de perfectie kent, nog beter zal blijken
te zijn dan kolengas.”

Niet elk hout is te gebruiken. Een proef met zoo-
genaamd „strandhout” (Rhizophoren) voldeed niet.
Gebruikt worden walaba, beletrie, bruinhart en
eenige andere houtsoorten.

„Suriname” van 22 Januari, dat het ook
over het gaslicht heeft, schrijft:

„Het feit, dat gas uit hout kan bereid worden is
van groot belang voor ons, niet het minst om het werk
dat aan houthakkers verschaft kan worden. De heer
Olthuis (de directeur der fabriek) rekende ons voor,

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & Zoon Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: AMSTERDAM Filiaal: Arnhem
Kortenaerkade 8, Binnenkant 25, Nieuwe Plein 15,
Tel. H. 3493. Interc. Tel. 389. Tel. 280.

Prijscouranten worden
op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

H. Rahder & Co

Hofleveranciers

MODERNE MAGAZIJNEN VAN HEEREN- EN
JONGENSKLEEDING, gemaakt en op maat.

Specialiteit Indische Uitrustingen
UNIFORMEN, GALAKLEEDING.

AMSTERDAM, { Leidschestraat 1e v. Swindenstraat Ferd. Bolstraat Nieuwendijk	DELFT, { 's-HERTOGENBOSCH. MIDDELBURG, EINDHOVEN, MAASTRICHT, VENLO.	Markt Snellestraat Langedelft Rechtstraat Grote Slaat Vleeschstraat
ROTTERDAM, UTRECHT, LEIDEN, ZAANDAM, { Binnenweg Mariaplaats Botermarkt Damstraat		

*Hoogfijne Maatzaken
doch
geen tailleursprijzen*

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 - DEN HAAG

Levering van abonnementen op alle
Binnen- en Buitenlandsche Dag- en Weekbladen, Tijdschriften
en Modeplaten.

ADVERTENTIE-BUREAU.
Grote keuze Geïllustreerde Briefkaarten.

LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen.
(De nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen).

Naaml. Venn.
N.A.S.C.O.

Nederl. Ass.-, Spaark.- en Cred.-Onderneming
Goedgekeurd bij Kon. Besluit.
Maatschappelijk Kapitaal f 250000.00.

Aangename en goed loonende werkring
voor *Vertegenwoordigers(sters)*.

Hooge provisie.
VRAAGT INLICHTINGEN.
Hoofdkant.: 's-GRAVENHAGE, Theresiastraat 84

Premie-Obligatiën.

3 pct. 120 Ned. St. L. 3 pct. 120 Ned. St. L.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

Adverteeren doet verkoopen.

dat een bedrag van ten minste f 35.000 per jaar daarvoor zal worden uitgegeven."

Aan het slot van het artikel vertelt het blad, dat weleens door het abbatoir afgekeurde varkens in de ovens (?) geworpen werden en dat men dan varkensgas krijgt. „Dat brandt niet slecht!”

* * *

Onder het opschrift: „Een branche van de Colonial Bank in Suriname”, schrijft „Suriname” van 29 Januari:

„Een poos geleden werden op initiatief van den heer F. G. Harvey, handteekeningen van kooplieden alhier verzameld en het verzoek tot de Colonial Bank in Demerara gericht om een agentschap hier te vestigen.

De bank kon toen niet op het verzoek ingaan, omdat haar kapitaal toen slechts £ 2.000.000 bedroeg. Thans is het kapitaal tot £ 5.000.000 uitgebreid, en heeft de Bank van haar aandeelhouders en de regeering vergunning verkregen haar werkzaamheden over heel de wereld uit te breiden.

De heer Harvey, die op Zaterdagavond van Demerara hier terugkeerde, deelde ons mede dat bovenstaand bericht juist is, en dat binnenkort de directie van die Bank hier kan verwacht worden om na te gaan of er mogelijkheid tot vestiging van een agentschap hier bestaat.”

* * *

Uit „De West” van 25 Januari:

„De Bauxiet Company schijnt het goed te kunnen vinden met onze handwerkslieden. De vorige week zond zij weder dertien Surinaamsche timmerlieden naar Demarara. De Argo, hun aankomst meldende, zegt dat de ambachtsstand in Demarara zich erg verongelijkt acht door de voorkeur, welke de maatschappij aan den dag legt voor Hollandsche ambachtslieden.”

* * *

„Suriname” van 26 Februari bericht dat er op den avond van 25 Februari omstreeks half acht kort na elkaar drie aardbevingen in Paramaribo gevoeld zijn. Op het Molenpad is de schok zoo hevig geweest, dat er van het rek van een Chineeschen winkel flesschen neertuimelden. Enkele menschen beweren omstreeks 2 uur 's nachts weer een schok gevoeld te hebben.

* * *

De Surinaamsche bladen, per laatste gelegenheid hier ontvangen, bevatten natuurlijk vele berichten over het gebrek aan voedingsmiddelen en de van bestuurswege genomen maatregelen.

„Periscopist” vangt zijn overzicht in „Suriname” van 29 Januari aldus aan:

„t Pruttelt. 't Pruttelt als kokende pap. Ja, als kokende pap, want 't heeft 'n zekere bekoring in dezen tijd z'n beeldspraak aan de eterij te ontleenen. Als voeding schaarsch wordt, houden wij 't tenminste dan toch als vergelijkingsmateriaal. 't Pruttelt dus en bij 't publiek en bij de kooplui en voor beider standpunt is wat te voelen.”

* * *

Naar aanleiding van het staken van de uitgave van „Op den Uurkijk” vroegen wij in ons nummer van 9 Mei of Spectator nu zou blijven zwijgen vóór de oorlog geëindigd is. Het ontkenkend antwoord vinden wij in het zoeyen genoemde nummer van „Suriname”, waarin een artikel van Spectator, getiteld „In het teeken der Revolutie.”

* * *

In „Simons Spice Mill”, tijdschrift gewijd aan koffie, thee en specerijen, van Januari 1918, een artikel van F. B. Percival te Paramaribo over „the great opportunity of extensive rice cultivation in the Dutch Colony (Surinam).”

WAT DE INLANDER ZEGT.

Meer onderwijs. Naar aanleiding van het bericht, dat de N. I. spoorweg-Maatij f 100.000 en andere verschillende tram-Maatijen tezamen een f 25.000 geschonken hebben, om mede te werken voor de oprichting van een Technische Hoogeschool in Ned. Indië, wordt in de Sinar Djawa gezegd, dat zulks het resultaat is van de zending van het comité „Indië Weerbaar” naar Nederland. Nog mooier succes had dit comité — alzo de schrijver — doordat de Regeering, op grond van die weerbaarheids-beweging vrijheid gevonden had om de begroting van 1917 met ruim f 5½ miljoen te overschrijden ten behoeve van verschillende weerbaarheidsdoeleinden en op de begroting van 1918 voor hetzelfde doel een post van f 3½ miljoen meer op te brengen dan op die van 1917. Bravo! roept hij uit, doch vervolgt: Ach, maar feitelijk heeft dit comité bewerkt, dat de vooruitgang van Ned.-Indië, wat het onderwijs betreft, weer op de lange baan is geschoven. Indien deze tien miljoen voor het onderwijs bestemd waren, dan zou Ned.-Indië niet alleen een Hooge Technische school, maar ook wel minstens vijftig H. I. scholen meer gekregen hebben. Nu moest er bij de kapita-

listen gebedeld worden om in de behoefte van meer en beter onderwijs te voorzien.

Ind. Technische Hoogeschool en Gelijheid. In de Darmo Kondo schrijft S. Tanojo Parce, dat, indien de oprichting van een Technische Hooge School werkelijk ten doel heeft de Indische bevolking in hare ontwikkeling en onderwijsbelangen tegemoet te komen, de oprichters dan ook een fonds moeten stichten, sterk genoeg om de studiekosten te betalen van de uit de bevolking voortkomende leerlingen, die niet in staat zijn uit eigen middelen deze kosten te bestrijden.

Beweerd wordt, dat de heer van Aalst bij de besprekingen over de oprichting van genoemde school gezegd heeft, dat de oprichters met de Regeering willen samenwerken, om in de eerste plaats diegenen tot ontwikkeling te brengen, die meermalen de bewijzen gegeven hebben van verknochtheid aan de Nederlanders en dezen als hunne broeders beschouwen.

Het is mogelijk — zoo oordeelt S. Tanojo Parce — dat de Hollanders van de 20e eeuw de Inlanders niet meer als slaven beschouwen, maar het is er nog ver van af, dat zij hen als broeders behandelen; want ware dit het geval, waarom moet dan nog zoo lang gewacht worden hun dezelfde rechten als aan de Hollanders toe te kennen? Als bewijs, dat dit bij lange nog niet het geval is, maakt hij een vergelijking tusschen de straffen, opgelegd aan den Hollandschen redacteur Mr. van Haastert en den Inlandschen redacteur Mas Mareo, die beiden voor dezelfde feiten veroordeeld, toch heel anders gestraft werden.

Voor de heeren van Aalst c.s. — zoo schrijft hetzelfde blad (Darmo Kondo) — moet 't een groote teleurstelling geweest zijn, dat het aan Indië toegezegde Technische Instituut geen „Hoogere Technische School” als die van Delft zal zijn, maar slechts een inrichting voor „middelbaar technisch onderwijs”. Als reden hiervan wordt medegedeeld, dat in Indië onderwijsinrichtingen ontbreken, die als onderbouw voor een hoogeschool kunnen dienen. Onjuist! meent echter de schrijver.

En Int. Oordeel. In hetzelfde blad (Darmo Kondo) wordt besproken het solliciteeren van de heeren Mrs. André de la Porte en Bode, respectievelijk gewezen lid in den Raad van N.-I. en raadsheer bij het Hoogerechtshof van N.-I. naar de betrekking van landrechter en daarvan o.m. het volgende opgemerkt: Ja, zoo zijn nu de Europeanen, niet tevreden met de vette baantjes die zij vroeger gehad hebben, willen zij, na hunne pensionneering, toch nog minder bezoldigde betrekkingen vervullen.

Gebrek aan Opleiding. Z. Mohamad schrijft in de Sinar Djawa, dat het de schuld is van de Regeering, die zoo weinig voor de ontwikkeling van den Inlandschen landbouw en de Indische industrie gedaan heeft, dat nu hulp van buiten komen moet om in de verschillende behoeften van de bevolking te dien opzichte te voorzien. Hij gelooft, dat bij goede leiding en hulp het Inlandsche product ook wel voldoende geweest zou zijn om in de behoefte van het land te voorzien, wat van groote waarde zou zijn, vooral in dezen abnormalen tijd.

Anti-Militie. S. I. Bodoh bestrijdt in de Djawi-Hisworo de hoofden van de Centrale Sarekat Islam, die door hun houding en medewerking adhaesie betuigd hebben aan het streven van Indië Weerbaar. Hij is er van overtuigd, dat de meeste Kromo's, indien naar hunne meening daaromtrent geïnformeerd, zich tegen de militie verklaard zouden hebben. Het is den leiders — zoo oordeelt hij — niet anders te doen, dan om zoo spoedig mogelijk een lintje te verwerven. Hij noemt dit een bintang djengkol (bintang = ster; djengkol = ronde, bruine stinkende vrucht, een soort van kastanje). S. I. Bodoh geeft verder de S. I.-ers den raad niet te hoog te vliegen, want die hoog vliegt, valt laag.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Inl. Militie. Si Miskin resumeert in de Tjahaja Timor, al hetgeen in verschillende bladen geschreven is omtrent het niet invoeren van de militie voor Inlanders, omdat men bevreesd is, dat de Inlanders, wanneer zij in den wapenhandel bedreven zijn, zich tegen de Regeering en de Europeanen zullen keeren. Hij vindt dit een vreemde gedachte en hoopt, dat zij geen verwijdering zal veroorzaken tusschen Regeering en geregeerden. Het Indische leger, zegt hij, telt van ouds meer Inlanders dan Europeanen, die zelfs minder goed behandeld worden dan de laatsten. En toch is nooit het denkbeeld bij hen opgekomen om tegen de Europeanen op te staan! En waarom niet? Omdat de Inlanders gaarne onder Hollandsch gezag willen blijven.

Wat de Oorlog leert. Darah Hindia heeft 't in de Warna Warta over de moeielijkheden, die de tegenwoordige oorlog de Regeering veroorzaakt. De bevolking trekt zich daarvan weinig of niets aan, omdat de Regeering de Inlanders nog steeds als slaven behandelt. Elk kwaad heeft evenwel ook zijn goede zijde, merkt hij op. Ook van dezen oorlog kunnen de goede zijden genoemd worden, als le de „willekeur-menschen” zijn tot inkeer gekomen, tot het besef van hun zonde en schuld; niet noodig is 't tegenover hen harde maatregelen te nemen; 2e. de Regeering is ook tot inkeer gekomen, tot het besef, dat zij verkeerd

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512

Hofleveranciers.

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
 □ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
 □ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

J. P. WALD, Zadelmakers

DEN HAAG
 GRONINGEN

Alle Artikelen op het gebied van Paardensport.
HARNACHEMENTEN VOOR INDIË.

A. KOGELS & ZON
 DEN HAAG, AMSTERDAM,
 Prinsestraat 52-56. Leidschestr. 13.

Lincoln-
 Nanan
 Shoes

nieuwste modellen.

WANDEL- en
 AVONDSCHOENEN.

Vraagt onzen volledige Catalogus.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
 2de Schuijftstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

W. M. WEIJNE
 DANS-INSTITUUT.
 Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348
 'S-GRAVENHAGE.
 Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

F. L. VAN BOMMEL
 Vlamingstraat 8-10
 Prins Hendrikstraat 104-106

Dames- en Heeren-
Mode Magazijnen.
Handschoenen.

Fa. A. & B. SCHMEINK
 Spuistraat 256 - AMSTERDAM - Telef. N. 200
 Fabrik van Chirurgische Instrumenten.
 Operatiemeubilair, Verplegingsartikelen.
 Kunstledematen, Bandages, enz.

deed de bevolking nog steeds te knechten en haar geen meerdere rechten te geven; dit vernedert ons, maakt ons ongelukkig en ontevreden; 3e. de beooging en ook de Regeering voelen het, dat het geen pas geeft langer van het buitenland te moeten afhangen ten aanzien van de voorziening in de dagelijksche behoeften. Toch zijn er velen, die vreezen, dat zoodra het gevaar geweken is, ook de goede voornemens zullen verdwijnen. Zou 't zoo moeten gaan — vraagt hij?

Angst voor Papiermood. In de *Sinar Sumatra* heeft Naermad 't ook over de groote moeilijkheden, die Ned.-Indië van den oorlog ondervindt, daar zooveel artikelen uit het buitenland moeten komen. Naar aanleiding hiervan verwijt hij der Regeering, dat zij zich niet meer aan eigen industrie heeft laten gelegen liggen, de oprichting van papier- en andere fabrieken niet bevordert, terwijl zooveel geld wordt besteed voor de B. O. W., de opiumregie en den pandhuisdienst. Het meest vrees hij voor het tekort aan papier, want dan zullen geen kranten kunnen verschijnen, die zoo noodig zijn om den Inlander bij diens evolutiegang voor te lichten.

Indië voor de Indiërs. P. Chinaman schrijft in de *Djawa Tengah* ook over den zorgelijken tijd, waarin Ned.-Indië verkeert. Ook de kapitalisten maken een angstigen tijd door, maar de bevolking trekt zich daarvan niets aan. De Regeering doet geen moeite om het den Inlanders voor te houden, dat ook naar hare meening Ned.-Indië aan de bevolking behoort. Zoo kan 't de bevolking ook niets schelen aan wie Ned.-Indië toebehoort. Hij hoopt, dat deze toestand voor de bevolking zonder ongelukken voorbij mag gaan, maar ook ten aanzien van de Regeering hoopt hij, dat deze zal inzien, dat uit een oogpunt van welbegrepen eigenbelang 't beter is Indië terug te geven aan de oorspronkelijke bezitters, zijnde de Inlandsche bevolking, dan het wellicht later aan een ander te moeten afstaan.

Ontdankbaar? De *Djawa Tengah* meldt, dat in de *Locomotief* de Chineezinnen voor ontdankbaar worden uitgemaakt, naar aanleiding van het besluit in de groote Chineezinnenvergadering te Semarang genomen, om geen candidaten voor den Volksraad te stellen. De Inlandsche bevolking toch — zoo heet 't in het Hollandsche blad — is met die instelling ingenomen. P. Chinaman antwoordt hierop, dat 't geenszins ontdankbaarheid is, maar de Chineezinnen vragen zich af: waarvoor zij dankbaar moeten zijn? De samenstelling van- en de verkiezing voor dien Raad geven hun geen aanleiding om dankbaar te zijn. Een vergelijking met de Inlanders gaat daarbij niet op. Zeker willen de Chineezinnen de Inlanders als broeders beschouwen, maar de belangen van de beide rassen zijn lang niet dezelfde, zijn soms met elkaar in strijd; wat voor het eene ras goed is, is dit niet altijd ook voor het andere.

Anti-Volksraad. M. Projector heeft 't in de *Warna Warta* over de actie van de Chineesche pers, die er toe geleid heeft, dat de Chineezinnen geen bemoeienis met den Volksraad willen hebben. Hij beweert, dat de Volksraad niet tot stand is gekomen overeenkomstig den wil van de Indische onderdanen, maar wel naar den wil der kapitalisten en hooggeboeren. Naar de samenstelling te beoordeelen, verdient deze Raad eerder den naam van Regeeringsraad. De bedoeling van de Regeering met de instelling van een Volksraad is om den indruk te wekken, dat er een Raad voor de onderdanen is, opdat ook andere Regeeringen van de Indische zouden kunnen zeggen, dat zij een democratische is. Toch vindt Projector 't van de Chineezinnen verkeerd, dat zij zich buiten den Volksraad houden; zoo blijven zij niet op de hoogte van de inzichten der Regeering en kunnen daardoor niet de belangen hunner natie bij de Regeering voorbrengen.

Hoe er met 's lands geld wordt geknoeid. In de *Permagang* komt voor een artikel onder dit hoofd. Het blad somt verschillende machinerieën op, die ter waarde van ruim f 167000 voor de opiumfabriek gekocht zijn, thans liggen te verroesten en vraagt dan: of 't in de andere takken van dienst anders toegaat? Hij antwoordt: „Dit mag betwijfeld worden.”

Inl. Ambtenaren. R. S. van Batang schrijft in de *Djawa Tengah*, dat er wel is waar goede Inl. ambtenaren zijn en noemt er een paar op, maar meent toch, dat de meesten daden doen van willekeur en onbetrouwbaar zijn. Hij is er zelfs de dupe van geweest. Aan de jongeren, die naar zelfbestuur haken, geeft hij den raad om geen voedsel aan dit verlangen te geven, omdat de Inlanders als machthebbers onbetrouwbaar zijn, geheel anders dan de Europeanen, die wel te vertrouwen zijn.

Verbroedering. *Darah-Hindia*, in de *Warna Warta*, acht een verbroedering noodig tusschen Inlanders en Chineezinnen, om gezamenlijk een actie te voeren tot opheffing en ontwikkeling van Indië. Wenschelijk is 't de rassenbelangen daarbij van elkaar te scheiden. Deze samenwerking zal de Inl. bevolking zeer zeker ten goede komen, haar sterk maken, daar zij nu nog arm en onvermogen is.

Dezelfde schrijver laakt 't in een ander nummer van hetzelfde blad, in zijn landgenooten, dat velen van hen, zoodra zij hun studies volbracht hebben, tevreden zijn met een Gouvernementsbaantje, waarin zij gecommandeerd worden door menschen, die bij het opleggen van gelijke lasten, niet genegen zijn om ook gelijke lusten toe te kennen. Hij raadt hun

aan zich de verkregen kennis liever ten nutte te maken voor het scheppen van een eigen bestaan, waarin zij zich vrij in de politiek kunnen bewegen, en waarin zij door hun overgrootste getalsterkte een stroom kunnen doen ontstaan, die leiden moet tot vervulling van hunne wenschen en verlangens.

Scholarship. Met groote letters gedrukt wordt in de *Pewartja Soerabaja* bekend gemaakt, dat te Soerabaja een telegram uit Singapore is ontvangen, meldende den uitslag van het examen, aldaar afgenomen van verschillende jongelingen van Chineeschen en anderen landaard, tot erlanging van de *Scholarship*. Volgens de bepalingen der vereeniging kunnen de beide eerste nummers onder de geslaagden voor hare rekening hunne studies elders voltooien. In herinnering wordt gebracht, dat *Dr. Lem Boen Keng* en vele andere Chineezinnen, vroeger met behulp van dit *Scholarship* in Engeland hebben kunnen studeren. Van dit nu pas afgenomen examen wordt als No. 1 van de geslaagden genoemd: *Kho Han Suan* van Soekaradja (Banjoemas), leerling van de *Tiong Hoa Hwee Koan* te Batavia en No. 2 is *Romulus Tobing*, een Batakker en leerling van de *Methodist English school* te Buitenzorg. Onder de geslaagden wordt nog verder genoemd — zonder evenwel aanspraak te kunnen maken op een *Scholarship* — *The Pek Liang* van Bandjermasin afkomstig en ook leerling van de *Tiong Hoa Hwee Koan* te Batavia.

Een Chineesch Weldoener. Van een anderen landgenoot wordt in hetzelfde blad melding gemaakt, n.l. van den heer Lie Teng Hwee, president van The *World's Chinese Students Federation* en leeraar aan de *Fuhan College* te Shanghai, bestuurslid van verschillende Chineesche vereenigingen in China, die voornemens is met zijn vrouw, die ook een wetenschappelijke opleiding genoten heeft, een reis te maken van Shanghai naar Java. Dit nieuws wordt speciaal daarom in het blad opgenomen, omdat de heer Lie Teng Hwee een pranakan Chinees van Batavia is, geboren te Tanah Abang, Weltevreden. Na de lagere school te Batavia te hebben afgehoopen, ging hij voor zijn verdere studie naar Singapore. Daarna is hij naar Amerika vertrokken, waar hij den graad van B. A. (Bachelor of Arts) verkreeg. Op onderwijs- en sociaal gebied heeft hij veel voor zijn landgenooten gedaan, toen hij weer in Indië teruggekeerd was. Hij heeft o.a. een werkzaam aandeel gehad in de oprichting van de Chineesche sociëteit *Tiong Hoa Oen Tong Hwee* te Batavia, die zich ten doel stelt de Lichamelijke ontwikkeling en de sport onder de Chineezinnen te bevorderen. Hij is later naar China gegaan, waar hij zich te Shanghai met ter woon gevestigd heeft en daar de *Fuhan College* oprichtte, een inrichting van hooger onderwijs. Zooals gezegd, is hij daar bestuurslid van verschillende vereenigingen. Hij stond in vriendschappelijke betrekking tot hoog geplaatste ambtenaren, zoowel onder de oude dynastie als van de nieuwe regeeringen. Verscheidene malen is hij, zoowel onder de oude als de nieuwe regeering, aangezocht om een landsbetrekking te bekleeden. Steeds heeft hij geweigerd, omdat hij liever vrij wilde zijn, om daar zijn krachten aan te wenden, waar hij die op onderwijsgebied noodig achtte. Wij Chineezinnen van Indië — zoo besluit het blad — behoeven ons tegenover andere Chineezinnen niet te schamen, nu wij in den heer Lie Teng Hwee iemand hebben, die uit ons midden afkomstig, ons waar noodig waardig vertegenwoordigen kan.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Aanpassingsvermogen van 't Hindoeïsme.

't Lijkt, schrijft „the Times of India” van 6 Maart, of 't bewonderenswaardig socio-godsdienschtig steisel, dat 't Hindoeïsme wordt genoemd, zijn laatste reserves oproept tegen den aanval van moderne begrippen op zijn centraal reduct. Gedurende eeuwen heeft 't den strijd tegen vreemde ideeën volgehouden. 't Liet de stormen over zijn hoofd heen gaan. Dit zal 't niet kunnen doen als de centrale vesting wordt aangegepen. 't Hoofdbeginsel van de Hindoeleer berust op de volslagen ondergeschiktheid van den persoon. De man is voornamelijk de noodzakelijke schakel tusschen zijn voorouders en zijn nakomelingschap. De vrouw is voornamelijk de ziel van 't gezin. In de kaste is de overlevering van iemands voorvaderen vastgelegd, zij is de bewaarder voor de belangen van iemands afstammelingen. Zij moet daarom de beslissende stem hebben in elk vraagstuk, dat 't persoonlijk leven betreft, van de belangrijke huwelijkskwestie af, tot 't ondergeschikte punt der wijze van opmaken van 't haar bij den man en 't kapsel bij de vrouw. P a n d r a p e s h i s of dragers van witte kleeding duidt de kaste aan van hen, die niet arbeiden en geeft zoo aan welke wijsgeerige beteekenis in de kleeding is gelegd. Toen 't Hindoeïsme voor 't eerst in aanraking kwam met moderne begrippen nam 't deze niet als ernstig op. Andere omwentelingen waren 't voorbij gegaan zonder iets aan zijn meesterschap te bekorten. Alleen 't Boed-

Hôtel FRIGGE - Heerestraat - Groningen

Interc. Telefoon 157.

Electr. Licht - Centr. Verw. - Tel. in elke kamer - Garage

B. DOMMERING & ZONEN - K. N. A. C.

Hôtels Dommering Wissemann, Hotel BRISTOL

Tel. 86. Tel. 28. Tel. 123 Tel. 123

WINSCHOTEN.

ARNHEM.

Hotel de Oude Doelen

In het groote Restaurant Maaltijden volgens de Kaart en tegen vaste prijzen:

Lunch f 3.- per couvert
Diner Concert. . . f 6.- idem.
Souper Concert . f 3.- idem.

„CAFÉ CONCERT”

Café Complet. f 1.25 p. p.
DE DIRECTIE.

Hotel Pension INSULINDE

BANKAPLEIN 2 Tel. Interc. HAAG 1486

Direct gelegen bij de Scheveningsche Boschjes.

Hotel Paulez,

Korte Voorhout :-: Den Haag.

Iederen namiddag van 3.30 tot 5.30 uur

Afternoon-Tea-Concert.

DE DIRECTIE.

Tel. Interc. H. 447.

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15

's GRAVENHAGE

Restaurant „DE TWEE STEDEN”
DEN HAAG.

Dagelijks

Diner- en Thé-Concert.

Lunch f 2.50 - Diner-Concert f 4.- - Thé complet f 1.-.

Grand Hotel Restaurant

„Central”

De meest bekende Inrichting der Residentie.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737.

Code 5th Edition A. B. C.

Hotel, Café-Restaurant

„KRASNAPOLSKY”

Amsterdam.

Prima Keuken.

Dagelijks Concert.

dhisme had een schok veroorzaakt, die de grondslagen had geroerd, maar 't was eigen dochter en, alles goed beschouwd, waren de doctrines ervan uitvloeisel van eigen opvatting, al gingen ze niet in de goede richting. Toen Engelsche opvoeding ingevoerd werd, stond de geleterde kaste der Hindoes daar niet vijandig tegenover. Onder de Mongoolsche overheersching had zij zich tot de studie van 't Perzisch gezet, met voordeel voor hun vooruitgang en zonder ernstige inbreuk op hun traditioneele levenswijze. Zoo zou 't, naar verwacht werd, ook gaan met 't Engelsch. Deze illusie werd echter weldra teniet gedaan. Zij zagen velen overhellen naar de Engelsche theorieën ten koste van de Hindoe-opvattingen. Zoo werd 't verplicht weduwe blijven spoedig aangevochten, dat zelfs gold voor meisjes, die voor den huwbaren leeftijd uitgehuwelijkt waren. In 't algemeen zijn de vorderingen in opvoeding en emancipatie der vrouwen de meest sprekende voorbeelden voor de terreinwinst der moderne begrippen in de Hindoe-maat-schappij.

In deze en meer gevallen kwam orthodoxisme ertoe zich zelf te overtuigen, dat de nieuwigheid een herleving was van een oud gebruik, dat de sanctie had gehad van de vaders van 't Hindoeïsme. De verandering tastte niet rechtstreeks de grondslagen van 't Hindoeïsche sociale stelsel aan, zoo zeide men, hoewel vooruitzienden onder de orthodoxen wel inzagen dat die omzettingen op een grondslag berusten, die afwijkt van de ondergeschiktheid van 't individu aan de familie en de kaste, aan de voorgouders en de nakomelingschap. Bij de ruimste opvatting is de vraag der onderdrukte klasse om gelijke rechten niet in overeenstemming te brengen met de oude leer. De centrale veste is rechtstreeks bedreigd. De overgave geschiedt dan ook niet willig en zonder verzet. De orthodoxen willen de kasten niet prijs geven, noch de verbodering met Dheds en Bhangis en Mahars. De Brahmaan wil zich 't recht niet laten ontnemen zich geestelijk als de meerdere te beschouwen van den Soedra: de Mahar zal zich niet op den zelfden trap stellen als de Mang; de kinderen van Aryavarta zullen geen afstand doen van 't aloude voorrecht op hun medeburgers als minderen, volgens de sociale orde, neer te zien.

Er zijn er, die in warme propaganda voor 't behoud der oude stellingen ijveren en strijden, en die nu zelfs eenigszins vergeten gebruiken weer doen opleven, tegenover de uit den vreemde opkomende gevaren. Dag-, week-, maandbladen stellen de vraagstukken voor modern Indië opgeworpen in 't licht van de V a r n a s h r a m D h a r m a.

Maar met dit al neemt de kracht van 't conservatisme gestadig af. Op de All-India Hindoe-Conferencies in Februari j.l. verklaarde de Maharaja van Cassimbara, die haar als voorzitter leidde, dat 't kastenstelsel niet overeenstemt met de oude en onveranderlijke beginselen van de V a r n a s h r a m D h a r m a, waarvan hij een overtuigd aanhanger is.

't Oude d h a r m a bedoelt, volgens hem, dat iedere menschelijke gemeenschap haar denkers en leeraren, haar staatslieden, bestuurders en soldaten, haar kooplieden en handelaars, haar arbeiders en landbouwers heeft, en dat de voorrang van de Brahmanen, die de eerste klasse vormen, slechts deze waarheid wil vastleggen, dat al de krachten in de gemeenschap ten nutte van hun ethische en geestelijke bedoeling moeten strekken. De Maharaja haalde voorbeelden uit de oude literatuur aan, dat mannen uit de eene klasse dikwijls opklommen of teruggingen in een andere, volgens hun karakter of bekwaamheid, dat huwelijken bij verschil in kaste veelvuldig zijn voorgekomen en dat kinderen uit deze huwelijken tot grootheid kwamen.

De India-Times haalt meer getuigenis bij van vooraanstaande Hindoes, die in gelijken geest spreken. 't Hindoeïsme toont zoo zijn aanpassingsvermogen te hebben behouden. De kasteninstelling zal zich voegen naar de inwerkende, onafwijsbare invloeden, en zal zoo 't karakter aannemen van de klassen-verhoudingen in onze landen. 't Sociale leven van de Hindoes zal verrijkt en versterkt worden door dit proces, en zijn cultuur zal meegaan in den breeden stroom van algemeene ontwikkeling, die niet behoort aan 't westen, niet aan 't oosten, maar die 't gemeenschappelijk erfdeel is van 't geheele menschelijke ras.

Steenkolen in Algerië.

Bij Bel Hadi, nabij Kenadsa, op 25 K.M. van 't eindpunt der spoorweglijn Colomb Bechar, is in 1917 een ontginbare steenkolenlaag ontdekt. Reeds in 1907 waren aanwijzingen gegeven, die de aanwezigheid van steenkolen vastlegde, maar de hoeveelheid gaf geen hoop op kans tot ontginnen. Zoals 't bij ontdekkingen meer-malen gaat, heeft ook hier 't toeval een rol gespeeld.

't Was bekend dat onder de kalk en zandlagen vijvers van zoutwater voorkomen, om 't zout werd tot een diepte van 3 M. gegraven. Bij 't maken van een dier gaten, in de nabijheid van de palmtuinen van Bel Hadi en Kenadsa, groeven de inlanders in Augustus 1917 een zwarte modder uit, die, na gedroogd te zijn, gemakkelijk brandde. Kapitein Cao Van, commandant van de daar gelegerde compagnie, liet toen tot 6 M. 30 graven, en vond daar een kolenader van 50 c.M. 't Bleek magere kool te zijn, 5e categorie naar de classificatie van Gruner.

Bij de groote behoefte, die ook in de kolonie aan brandstoffen bestaat, was 't van dringend belang om spoedig vast te stellen wat men aan de vinding heeft. Sedert October worden hiertoe werkzaamheden verricht. De verkregen resultaten gaven spoedig aan dat 't loonend zou wezen de spoorbaan tot daar door te trekken.

In Maart was de laag over een lengte van 5160 M. bij een gemiddelde dikte van 45 c.M. verkend. Verwacht werd dat de baan in April tot bij 't steenkolenveld gereed zou wezen. De staatsspoorwegmaatschappij hoopte dan 50 ton per dag te vervoeren. Dit is geen groote voorraad, de gevonden laag is zelf ook niet van zeer groote beteekenis, maar ook kleine aanvullingen zijn tegenwoordig welkom; bovendien worden de onderzoekingen in de nabijheid voortgezet. Daar ook andere delstoffen in Algerië gevonden zijn, zoals ijzer en koper, zijn de verwachtingen allicht hoog gespannen waar men meent nieuwe rijkdommen op 't spoor te zijn.

Armenisch verzet.

Volgens Reuter organiseren de Armeniërs zich overal in de Kaukasus tegen den opmarsch der Turksche troepen in oostelijke richting. Gevechten hebben reeds plaats gevonden. De Armeniërs gelooven niet meer in de voorspiegelingen van de goede voornemers der Turken, zij zijn vast besloten tot het uiterste te strijden voor de nationale zaak.

Op een groote, geestdriftige meeting te Tiflis zeide de president, onder uitingen van algemeene instemming: „als wij moeten omkomen, zullen wij met eere omkomen.“ Den volgenden dag namen de vakverenigingen een motie aan, dat alle strijdbare mannen in dienst zullen treden. De studenten en zelfs de scholieren verklaarden in bijeenkomsten, dat 't slagveld de plaats is, waar zij hun studien zouden voortzetten.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Marineblad.

De afl. van 18 Mei (33e jaarg. No. 1) van het Orgaan der Marine-Vereeniging bevat een drie-tal artikelen over het inlandsche element in Indischen zeedienst, n.l.: Inlanders bij de Marine, door S. van Ramshorst. — Enkele opmerkingen omtrent de bij de Marine in dienst zijnde Javaansche matrozen, door R. P. — Beschouwingen over het gebruik en de behandeling van Inlanders van Ned. Oost-Indië, door R. P. — Verder bevat deze afl. een schetsteekening (met toelichting) der ligplaatsen voor schepen in het Marinebassin te Soerabaja (schaal 1:4000).

De Toekomst.

De aandacht zij alsnog gevestigd op een beschouwing van Prof. Mr. S. R. Steinmetz in het 13-April-Nr. van „De Toekomst“, getiteld: „De toekomst van Ned.-Indië“. Prof. S. heeft uit „goede bron“ belangrijke mededeelingen ontvangen, waarvan hij de hoofdzaken weergeeft; de „bron“ bevestigt dat er in den geheelen Indischen Archipel een ijverige en goed geregelde Japansche spionage en propaganda bestaan, betaald door het Japansche departement van oorlog en die voornamelijk ten doel hebben alle mogelijke gegevens op militair gebied te verzamelen. Vooral personen die, zij het niet steeds op de edelste wijze, met militairen in aanraking komen, behooren tot de agenten, welke hunne leiding van hooger geplaatste militairen ontvangen; hun verkeer geschiedt alleen mondeling. Onder de handelaren in noviteiten en medicijnen moeten de hogere spionnen gezocht worden. Het hoofdbureau voor politieke inlichtingen zoude in Signapore gevestigd zijn en wel op het Japansche consulaat aldaar. De betaalde leiders staan in betrekking tot Europeesche en Christen-inlandsche militairen en vooral tot Indo's. Zij interesseeren zich vooral in buitengewoon actief voor de terreingesteldheid, de voorraden, den geest en den oefeningsgraad der troepen. Prof. S.'s bron „die niet de eerste de beste is“ heeft zelfs de vaste overtuiging dat ons geslacht nog den overgang onzer bezittingen in Japansche handen zal beleven. Hoewel Prof. S. overtuigd is dat onze regering in Indië en in Nederland van een en ander op de hoogte is doet zij z.i. te weinig, om dit Aziatische gevaar te keeren; wij vrouwen z.i. te veel op vreemde hulp en verwachten die verkeerde richting. „Het na den oorlog ongetwijfeld door en door verzwakte Engeland

A. L. REIMERINGER & ZONEN

Anno 1838.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

----- ASSURANTIËN -----

---SAFE DEPOSIT (Bewaarkluis)---

LEIDEN, Rapenburg 106-108.

Coöperatieve

Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank,
Hoofdkantoor: Rokin 55, Amsterdam.

CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en verlofgangers.
SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Bataafsche Bank
Hoofdkantoor: 'S-GRAVENHAGE, Sweelinckstraat 180
Telefoon H. 7462.

VERZEKERINGEN, CREDIETEN,
DEPOSITO'S, HYPOTHEKEN, ADMINISTRATIËN

Bijkantoren: ARNHEM, DELFT, GRONINGEN, UTRECHT

Nederlandsche Lloyd - Amsterdam

OPGERICHT A° 1853.

Maatsch. Kapitaal f 4,000,000.-. Reserven f 2,072,959.-

Hoofd-Directeur: J. TER MEULEN.

Brand- en Inbraakverzekering.

Kantoor voor Zuid-Holl.: Stationsweg 27, 's Gravenhage
Directeur: B. JANSEN.

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 66.000.000.-

ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Delfshaven Fejenoord Glabbeek Schildam Vlaardingen	Zaandam	Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 6.900.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Schoonhoven
Alphen a/d Rijn	Gouda	Slidrecht
Amersfoort	Gorinchem	Sneek
Apeldoorn	Groenlo	Stadskanaal
Arnhem	Groningen	Terneuzen
Assen	Haarlem	Tholen
Barneveld	Harlingen	Tiel
Bodegraven	Heerenveen	Uithoorn
Borculo	Helder (den)	Utrecht
Boskoop	Hengelo (O.)	Veenendaal
Coevorden	Hoogeveen	Vlissingen
Culemborg	Hoogeveen	Wildervank
Delft	Katwijk	Woerden
Den Burg (Texel)	Leenwarden	IJmuiden
Deventer	Lelidre	Zaai
Doetinchem	Lochem	Zierikzee
Dokkum	Middelburg	Zutphen
Dordrecht	Oostburg	Zwijndrecht
Drachten	Purmerend	
Ede	Schagen	
Franeker		

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

MEIJER & Co.

Commissionairs in Effecten.

Rokin 55 Amsterdam

SPECIALE AFDEELING INCOURANTE FONDSSEN.

Vraag en aanbod van Indische Fondsen.

Vertegenwoordigd te 's-Gravenhage.

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.

Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.

COUPONS. REK.-COURANT.

BLOM & VAN DER AA

ASSURANTIËN

AMSTERDAM, Beursplein 5 (Effectenbeurs).

TELEGRAM-ADRES: BLOMA-AMSTERDAM.

INTERC. TEL. NOORD:

Nos. 2247 - 3174 - 2192 - 7783 - 6704.

Belasten zich met de uitvoering van
assurantie-orders, al of niet inclus
oorlogsgevaar, onverschillig van
welken aard.

**Sluit Uw Molest-, Bagage-, Noodhavenkosten-, Brand- en Inbraakverzekeringen bij
W. LEDEBOER - WIJNSTRAAT 130 - ROTTERDAM.
Billijke Premiën. Gunstige Voorwaarden.**

maar al te zeer geneigd zijn ons bezit tot vrijwaring van het eigene aan Japan over te leveren, en Amerika zal allicht (de schepenroof leert het) die goedkoopste aandeel deelen."

Landbouwkundig Tijdschrift West-Indië.

Van dit driemaandelijk tijdschrift ontvingen we No. 4 van den 2en jaargang. Veronderstellende dat de samensteller der rubriek „Suriname" in dit blad, den inhoud van sommige artikelen aan een bespreking zal onderwerpen, wordt hier volstaan met een vermelding der titels. Onze veeteelt, door J. J. Leijds. — Sisalculuur in Suriname, door A. W. Drost. — Wenken voor rijstplanters. — Iets over geitenmelk, door E. Vleming. — Valsche bolletrie-boomen en valsche balata, door J. W. Gonggrijp. — Cassave, door J. R. C. Gonggrijp. — Is bestrijding der krulloten- en versteekingsziekte door de klein-landbouwers mogelijk? door J. A. Liems. — Rijstprijzen op Java. — Voor school en huis, door J. J. Leijds. — Wandoe (Cajanus Indicus, Pigeon pea).

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap.

De Mei-afl. bevat met betrekking op Indië een artikel van den heer J. Kreemer over de rijstcultuur in het gewest Atjeh en Onderhoorigheden. — Het derde verdrag (12 Sept.—11 Nov. 1917) van Dr. L. Rutten over de geologische expeditie naar het eiland Ceram (met kaarten). — Verder geeft Dr. Jacoba B. L. Hol een uitvoerig overzicht eener verhandeling van J. V. Danes: Das Karstgebiet Goenoeng Sewoe in Java (verschenen in Sitzungsber. der Königl. Böhm. Gesellsch. der Wissenschaften in Prag).

Verhandelingen Geologisch-Mijnbouwkundig Genootsch.

Verschenen is het 5e stuk van deel 1 der mijnbouwkundige serie van de verhandelingen van het geologisch-mijnbouwkundig genootschap voor Nederland en Koloniën. Het bestaat uit één opstel, getiteld: Herinroeringen aan mijnbouwkundig exploratiewerk in het Zuiden der residentie Tapanoeli (Een bijdrage tot de geschiedenis van den Nederlandsch-Indischen mijnbouw), door W. de Haan, m.i. (Met kaarten en tekstfiguren).

Berichten van den Sint-Claverbond.

In No. 1 van jaarg. 1918 der Berichten uit Ned.-Oost-Indië voor de leden van den Sint Claverbond o.m. de volgende artikelen: Godsdienst- en geestesvereeniging bij de Javanen, door J. Diderich. — Leven van de Zaligverklaarde Atjehsche martelaren, door Pastoor A. Korstenhorst z.g. Hoofdstuk VIII. Vervolg van de geschiedkundige bijzonderheden van het schiereiland Malakka. De H. Franciscus Xaverius aldaar. — Het zilveren feest van Pastoor F. Fleerackers te Soerabaja (Overgenomen uit de Java-Post). — Uit Nederl. Indië's kinastreek, door Pastoor M. Timmers (met tal van illustraties). — Een jeugdig apostel. Raden Mas Athanasius Djajeng-Oetama, overleden te Uden, den 7 Maart 1918, door L. van Rijekevorsel (met portret).

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

De 6e afl. van deel 57 (1917) bevat o.m.: Muskieten in de Bandoengsche Hoogvlakte, door Dr. A. J. Salm. — Anophelinen soorten te Soerabaja, door S. Citroen. — Over de eischen, te stellen aan het gezichtsvermogen van militairen voor en bij het Ned.-Indisch leger, door J. de Ruyter. — Indische galsteenen, door C. D. de Langen. — Myzomia flava, n.sp. een nieuwe Anopheline voor Ned.-Indië, door N. H. Swellengrebel.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

Afl. 9—10 van Deel 53 (Sept.—Oct. 1917) houdt de volgende opstellen in: Wat zeggen ons de onlusten in de Buitenbezittingen? door C. Lulofo. — De coöperatieve beweging in Britsch-Indië, door Dr. J. H. Boeke. — De paradijsvogelacht, door C. Lulofo. (Schr. neemt dit bedrijf op Nieuw-Guinea, door velen schandelijk genoemd, in bescherming om de eenvoudige reden dat van de paradijsvogels alleen worden geschoten de oudere mannetjes wijl alleen deze zich in het bezit van den begeerden vederdos verheugen; vrouwen en jonge mannetjesvogels zijn waardeloos en de volgelager die uiterst zuinig moet zijn op de hem spaarzaam en duur verstrekte ammunitie, vergist zich in dit opzicht zelden of nooit). — De belasting op de bedrijfs- en andere inkomsten in verband met de heffing der landelijke inkomsten op Bali en Lombok. Repliek, door V. E. Korn. Met duplicate van de redactie.

Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid.

De Mei-afl. bevat een kort artikel van ir. Wouter Cool te Weltevreden, getiteld „Sprekende cijfers uit Indië", hetwelk een idee geeft van de groote toeneming zoowel van den uitvoer als den invoer van Nederl.-Indië gedurende de laatste jaren. Het belangrijke aandeel van Amerika juicht schr. toe, hij hoopt dat wanneer eenmaal regelmatige toestanden intreden, die goederen uitwisseling zal blijven bestaan. Ook wijst hij er op dat de vroegere toestand, toen bijna alle im- en export via het Moederland geschiedde, onnatuurlijk is en in strijd met de economische zelfstandigheid, die men aan Ned.-Indië allengs in toenemende mate zal moeten toekennen wil men werkelijk die koloniën aan het oude Vaderland verbonden behouden.

Indelogenblad.

In No. 13 (16 Mei) o.a.: Een misgreep van koloniën inzake het afnemen der examens van C. I. A.). — Een en ander over de wapens der inheemsche bevolking

van den Archipel (een interessant artikel, dat in een volgend Nr. zal worden vervolgd). — De Sarekat Islam en hare beteekenis voor den Bestuursambtenaar. Overzicht eener lezing van J. Th. Petrus Blumberger, door E. A. Z. — Onder de rubriek boekbesprekingen een vrij uitvoerige critische bespreking van Ch. F. Dumont's Aardrijkskundig Woordenboek van Nederlandsch Oost-Indië, door A. Dirks.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud der Mei-aflevering: Banda en de Perkeniers. Voordracht gehouden voor de Ned.-Indische Bestuurs-Academie, door J. J. Pino (wordt vervolgd). — Het opiummonopolie in Indië (slot) door H. M. van Altena. — Oude betrekkingen tusschen Nederland en Japan, door Dr. J. P. Kleweg de Zwaan (wordt vervolgd). — Koloniale tariefpolitiek (slot), door Dr. E. Moresco. — Naar aanleiding van de Statuten-wijziging, door G. L. Gonggrijp Sr. (Bespreking van het besluit om ook Inlandsche ambtenaren toe te laten als gewoon lid der Vereeniging van ambtenaren B. B.). — Het wetsontwerp d.d. 28 Maart 1918 ter hervorming van de grondslagen van Java's bestuursstelsel, door P. H. van der Kemp. — Verscheidenheden (Een algemeene indruk van de voorgestelde bestuursreorganisatie. — Heerendiensten op de Buitenbezittingen. — De rol van Nederland in Indië), door H. D. — Kroniek (Grond, Suiker of Geld?), door Tertius. — Persoverzicht. — Vreemde Koloniën. — Uit allerhande bron. — Boekbespreking. — Bibliographie.

Handel en Bedrijf.

Het 2 Mei-Nr. van „Handel en Bedrijf" bevat een artikel over het veelzijdig nut van den cocospalm waarin het meest de aandacht wordt gevraagd voor copra en copra-olie.

Indisch Genootschap.

Het verslag van de vergadering van 12 Maart j.l. is verschenen; de heer Sibinga Mulder leidde er het onderwerp in: Doel en regeling van waterschappen in Ned.-Oost-Indië.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 20: Tweede Indische week te Utrecht. — Een en ander over de particuliere practijk in de Indische stad. Overzicht van de voordracht van Dr. C. E. Benjamins, gehouden op Maandag 29 April 1918 te Utrecht. — Vereeniging „Koloniaal Instituut" (Uit het 7e jaarverslag). — De oerzeeische handel en de oorlog. — Kleine mededeelingen. — Kultuurberichten.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenk. van Ned.-Indië.

Afl. 1 en 2 van deel 74 der Bijdragen, uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië bevat de volgende artikelen. De jaren 1817—1825 der Nederlandsche factorijen van Hindostan's Oostkust. Naar onuitgegeven stukken, door P. H. van der Kemp. — Oudheidkundige opmerkingen, door G. P. Rouffaer. — The Yupa inscriptions of King Mulavarnan from Koetei (East-Borneo), by Dr. J. Ph. Vogel. — Measa, eene bijdrage tot het dynamisme der Bare's sprekende Toradja's en enkele omwonende stammen, door Dr. A. C. Kruyt. — Naschrift op het artikel Measa van Dr. A. C. Kruyt, door N. Adriani. — Drawidische volksnamen op Sumatra, door Dr. Ph. S. van Ronkel. — Een advies van Mr. Pieter van Dam, advocaat der Oost-Indische Compagnie, over een gedeeltelijke opening van Compagnie's handel voor particulieren

Nederl. Handel-Maatschappij.

Gestort Kapitaal f 60,000,000.
Statuair Reserve 11,595,462.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in het Oosten: Batavia, Soerabaja, Samarang, Bandoeng, Weltevreden, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Djember, Solo, Djokjakarta, Tjilatjap, Padang, Medan, Tebing-Tinggi (Deli), Langsa, Kotaradja, Palembang, Telok-Betong, Pontianak, Bandjermasin, Makasser, Singapore, Penang, Rangoon, Hongkong en Shanghai.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken. — Consignatiecontracten met Cultuurondernemingen. — Verkoop van Producten.

„DE GLOBE",
Maatschappij van Verzekering op het Leven
(zonder of met geneeskundig onderzoek),
tegen Invaliditeit en Ongelukken.
Goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten.
Maatschappelijk Kapitaal ÉÉN MILLIOEN GULDEN.
Gevestigd: 'S-GRAVENHAGE, Plaats Ila.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 35.000.000.-

Reserven f 17.400.000.-

AMSTERDAMSCH BANK - Amsterdam

Kapitaal f 29.362.100.—
Reservefonds 19.075.000.—
Bijzondere Reserve 2.000.000.—

— ALLE BANKZAKEN —

Geldersche Credietvereeniging

belasten zich met alle bankzaken.

DEPOSITO's.

VEILIGHEIDSKELDER.

Bakkerstraat

Arnhem.

VOORSCHOTTEN vanaf f 500.—, onder zakelijke of persoonlijke zekerheid, al dan niet met inpandgeving polis levensverzekering.....

N.V. „Voorschotbank de Nederlanden"
Frederikstr. 2 Kapitaal f 1.000.000 's Gravenhage

Geeft 4,5% Schuldbriefen uit in stukken van f 1000.—, f 500.— en f 100.—, onder Trustee-toezicht.

Maatschappij van Levensverzekering.

Hoofdkantoor:

Jansbuitensingel 5,

ARNHEM.

ARNOLD GILISSEN & Co.

Kneuterdijk 16 - Tel. Nrs. 5093 & 7219 - 's-Gravenhage

Belasten zich met:
AAN- EN VERKOOP VAN EFFECTEN
VERZILVEREN VAN COUPONS
SLUITEN VAN PROLONGATIËN
OPENEN REKENING-COURANT

en nemen
GELDEN à DEPOSITO.

(1662), medegedeeld door Dr. J. de Hullu. — Atjehsche kwikleer, door H. T. Damsté.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

In No. 7 van den 2en jaarg. geeft Surja Ningrat het vervolg zijner artikelenreeks over de Mataramsche vorsten; thans vermeldt hij levensbijzonderheden van Panggeran Adipato Ario Praboe Soerjo-di-Logo, in de wandeling genoemd Pakoe Alam VII. — Verder bevat dit N^o.: De richting van den Javaanschen vooruitgang, door Sosro Sawarno. — Een tochtje in de Batakstreken. — Op en langs de Barito (vervolg), door P. te Wechel (met il.).

De Taak. Algemeen Indisch Weekblad.

Door tusschenkomst van de firma Nijhoff te 's-Hage werden van dit Indische weekblad de Nrs. 18—22 hier te lande ontvangen. Op enkele artikelen zij de aandacht gevestigd, n.l. Het onderwijs algemeen, door G. de Raad. — Van schilders en schilderijverheid in Indië, door Sm. — Indië-Weerbaar en mijnwormplaag, door Dr. Ph. Laoh. — De studie van de Indische talen, door J. Rottier (No. 19). — Inlandsche kunstnijverheid III. Het uitsparen met was, door T. ter Horst-de Boer. — Indië Weerbaar, door T. Ottolander (No. 20). — De studie der Indische talen, door J. Stokvis. — Hygiënische kroniek. III. Zorg voor goed drink- en badwater, door L. K. (No. 21). — De nieuw-ontworpen grondhuur-ordonnantie, door V. N. (No. 22).

Economisch-Statistische Berichten.

Na de artikelen door Mr. W. Suermondt Lzn. en Mr. H. H. A. van Gybland Oosterhoff in de Nrs 118 en 122 van het weekblad „Economisch Statistische Berichten”, gewijd aan het belangrijke vraagstuk welk standpunt ten opzichte van den export van Indische producten behoort te worden ingenomen, heeft de redactie zich gewend tot den heer J. T. Cremer ten einde diens oordeel over deze zaak bekend te stellen. Genoemde autoriteit schrijft nu in No. 124 (15 Mei) een uitvoerig artikel. Een enkele zinsnede uit het betoog van den heer Cr. laten we hieronder volgen:

De Regeering trachte nu met spoed — en alle Regeeringsorganen werken nu eens samen om spoed in deze te betrachten — ook omtrent de kolenvoorziening op de Indische vaart zekerheid te verkrijgen, en veroorloove dan de zending van zooveel mogelijk schepen van Indië met kostbare lading naar hier.

Hier liggen dan die schatten veilig voor bederf, en onder N.O.T.-conditie, en ze kunnen dan hier zoo nodig als ruilhandel dienen. De Minister van Landbouw, Handel en Nijverheid, de „groot-schepenvorderaar”, werke mede tot dit nationaal bedrijf — met spoed.

Spoed worde ook betracht met het beschikbaar krijgen van het zes- of zevental Deutsche schepen, in Indië liggende, in ruil voor de zes getorpedeerde Nederlandsche schepen.

Bedenkt, dat hoe meer het Buitenland producten van Indië koopt — producten, die Indië niet kan verbruiken — des te meer dat Duitschland gedrongen zal worden aan Nederland en Indië zijne voortbrengselen te verkoopen om de handelsbalans te herstellen en tevens den wisselkoers.

Bij elke beslissing ten opzichte van Indië genomen, gelde in de eerste, de tweede en de derde plaats: het belang van Indië. Gaat het Indië goed, dan zal ook Nederland welvaren.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geografie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Exportblad, Indië, Ons Land, Ned.-Indië Oud en Nieuw.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; De Sumatra Post; De Sumatra Bode; Suriname; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De Banier; De Ind. Gids; Neerlandia; Koloniaal Tijdschrift; Vrede door Recht; Onze Vloot; Ons Leger; Maandblad voor Vrouwenkiesrecht; Theosophisch Maandblad; Korte Verslagen van de Verg. der Tweede Kamer der Staten-Generaal; Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad; Brochures, enz., benevens een Bibliotheek.

Mededeelingen.

Van de Koninklijke Nationale Zangschool:

GROOTE LIEFDADIGHEIDUITVOERING ten bate van het Nederlandsche Roode Kruis hier te lande en Nederlandsch-Indië, op *Dinsdag 28 Mei 1918*, 's avonds 8 uur in de groote zaal van het Kon. Zoël. Botanisch Genootschap, Benoordenhoutsche weg. Solisten Mevrouw CH. Boerlage-Reyers, Sopraan-Zangeres, Berlijn; Mejuffrouw A. van der Boor, Alt-Zangeres, Delft; de Heer Jan Oosterwijk, Helden-Tenor, Amsterdam; de Heer J. M. Bolle,

Accompagnateur; de Heer H. Wegerif, Pianobegeleiden, Den Haag.

Medewerking van de Vereeniging „Haagsche Roode Kruis-Transportkolonne en Groot Kinderkoor. Prijzen der plaatsen f 3.—, f 2.—, f 1.—, f 0.60 en f 0.40.

Kaarten verkrijgbaar bij de firma Van Eck, Vlamingstraat; de firma Jacq. Elte, Korte Poten; het bureau van den Dierentuin; de Heer B. van Hengel, Wattstraat 6 en bij den secretaris, Julianastraat 48, Rijswijk, (Z.-H.).

Van Hoyman & Schuurman Ltd.:

Op het s.s. „Frisia” van de Kon. Hollandsche Lloyd kunnen wij, indien omgaande aamelding volgt, mogelijk nog enkele plaatsen 1e en 2e klasse reserveeren.

Tevens belasten wij ons met het verstrekken van speciale doorreisbiljetten naar alle plaatsen in Nederl.-Indië, ook aan passagiers, die reeds in het bezit zijn van plaatsbewijzen tot New-York, terwijl de verlangde plaatsen op de aansluitende Pacificstoomers, vooruit worden besproken.

HOYMAN & SCHUURMAN's Passage- en Reisbureaux, Reederijstraat 2a, Rotterdam.

Van het Informatie-bureau: (Heulstraat 17, Den Haag).

Studietoelagen candidaat-Indische rechterlijke ambtenaren.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat het voornemen bestaat om ook dit jaar weder een aantal studenten in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het candidaatsexamen, bedoeld bij art. 2, § 2, sub A, van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (Staatsblad No. 87), zooals dat artikel laatstelijk is gewijzigd bij Kon. besluit van 24 Juli 1901 (Staatsblad No. 195) wier lichamelijke geschiktheid voor den dienst in Nederlandsch-Indië is gebleken en die genegen zijn zich voor den dienst te verbinden, onder het genot van eene studie-toelage te bestemmen, om, na behoorlijk volbrachte studien en na voldaan te hebben aan het faculteitsexamen of aan het Indologisch examen, onderscheidenlijk bedoeld bij de artikelen 24 en 24bis van het Koninklijk besluit van 27 April 1877, (Nederlandsch Staatsblad No. 87), zooals dit luidt ingevolge de artikelen III en IV van het Koninklijk besluit van 23 Februari 1916 (Nederlandsch Staatsblad, No. 79), ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te worden gesteld, ten einde daar te lande te worden geplaatst in rechterlijke betrekkingen.

De toelage bedraagt f 1000 's jaars en kan gedurende vier jaren worden genoten, welk tijdvak evenwel in bijzondere gevallen met ten hoogste een jaar kan worden verlengd.

Zij, die voor eene bestemming voor den Indischen dienst, als hierboven bedoeld, in aanmerking wenschen te komen, zullen vóór 1 Juli 1918 onder overlegging van het diploma van het met goed gevolg afgelegd candidaatsexamen in de rechten, een gezegeld adres moeten richten aan den Minister van Koloniën, welk adres moet worden toegezonden aan den voorzitter der commissie tot voorbereiding van de aanwijzing van candidaat-Indische-rechterlijke ambtenaren, professor mr. J. Oppenheim, Jan van Nassaustraat 87, den Haag.

In het adres zullen één of meer personen moeten worden opgegeven, die bereid zijn omtrent gedrag en karakter van den adressant inlichtingen te verstrekken. (Nederlandsche Staatscourant van 2 Mei 1918, No. 102).

Ingezonden.

Belangstelling in, en bekendheid met onze Koloniën.

In het artikel van den heer G. H. Roll in het „Kol. Weekbl.” van 2 Mei, wordt met recht gewezen op de vele nadeelen, die onbekendheid met onze koloniën biedt. Het verwondert mij dan ook ten zeerste, dat er te Rotterdam, dat toch, evenals Amsterdam, den Haag e.a., ook groot belang heeft bij de Koloniën, slechts zelden lezingen worden gehouden over Indië, die ook geschikt zijn voor „het groote publiek en voor jongelui, die niet aan H. B. S., Gymnasium of Hoogeschool studeeren. Neerlands tweede handelsstad is 1 (zegge één) museum rijk, hetwelk slechts ten deele aan Indische Land- en Volkenkunde is gewijd. Daar proefondervindelijk gebleken is, dat het Rotterdamse publiek slechts weinig belang stelt in het schoone Insulinde (gezien de weinige belangstelling voor de lezingen der Ver. „Oost en West” en 't kleine aantal cursisten bij den cursus „Koloniaal Vraagstukken” van de Volksuniversiteit), waarom wordt dan deze belangstelling niet opgewekt door het houden van lezingen (event. met lichtbeelden), van bioscopische voordrachten, van tentoonstellingen op koloniaal gebied, van Indische kunstavonden, welke speciaal voor „'t groote” publiek, voor studeerende jongelui en voor scholieren toegankelijk zijn? Voorwaar, hier is een grootsche taak te vervullen voor de verschillende koloniale vereenigingen en instituten hier te lande.

In Indië is groot gebrek aan energieke jongelui, terwijl vele onbemiddelde jongelui hier tegen hongerloon en met bijna geen uitzicht op een levenspositie moeten werken. Welnu, „onbekend maakt onbemind”; wek belangstelling op voor ons Indië, organiseer populaire cursussen in de Indische Land- en Volkenkunde, de Indische talen en verdere koloniale vakken, en de dankbaarheid en van Nederland en van Indië zal uw loon zijn!

Hopende, dat ook hierin door onze verdienstelijke mannen op koloniaal gebied zal worden voorzien, teeken ik,

Hoogachtend, W. v. d. G.

Rotterdam, 14 Mei 1918.

J. A. J. REMMERS, Prinsstraat 73a 's-Gravenhage....
HORLOGES, KLOKKEN, PENDULES
ARMBANDHORLOGES.....
 GROOTSTE SORTEERING. LAAGSTE PRIJZEN.
 Speciaal Reparatie-atelier v. Antique en Moderne Uurwerken

Téléphones H. 7169 4336 Maison Française
Madame BRISSAUD
 ModesRobes et Manteaux
136 NOORDEINDE 44 PIET HEINSTR
LA HAYE

Electrotechnisch en Werktuigkundig Bureau
R. GEERAERTS-REUTER.
 Tel. 8196. Prinsstraat 6a. Den Haag. Tel. 8196
LICHT- EN KRACHT-INSTALLATIES.
 Specialiteit: Machines voor 't luiden van klokken
 Machines voor windvoorziening van Kerkorgels.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES
 welbekend bij allen, die met verlof in Nederland vertoeven
DEGELIJK ONDERWIJS in
Duitsch, Engelsch, Fransch, Spaansch, Italiaansch, enz.
 Let op het juiste adres der origineele Berlitzschool
 over de Waalsche Kerk.
58a NOORDEINDE Niet boven Krul TEL. 223

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.
 Onze Geïllustreerde Catalogus is een
 uitstekende handleiding om zich op
 huishoudelijk gebied in te richten.
TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.
 Prijscourant gratis.

HET ADRES
voor reparatiën.
RIJWIELMAGAZIJN „BINTANG”
 Newtonplein 152 - Tel. H. 2357 - 's-Gravenhage

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma worden gevestigd. Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is waarop dadelijk bezuinigd kan worden, wijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.**
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Handwerklessen.

Schrijf-, Kopieer- en Vertaalwerk.
Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Ieplaan 11**.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.
Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere infor-
maties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
MAS SAMSI, Leeraar Mal. taal aan de Handelsschool te Rotterdam, Schietbaanlaan 19, Rotterdam —
Javaansch. — Maleisch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10, porto f 0.01; 50 ex. f 2.80,
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.
- b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01; 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West: **De Kolonie Suriname**, door REMAN IRUS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankkosten
- b. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankkosten
- I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankkosten
- II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankkosten.
- IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.)
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

INRICHTING
ONDERWIJS IN BOEKHOUDEN c. a.
in drie tot zes maanden, met Testimonium.

J. C. ter BRUGGEN,
BOREELSTRAAT 5 (lijn A)
'S-GRAVENHAGE (Holland).

Mondeling en bovendien schriftelijk naar alle werelddelen.
Ruim drie duizend leerlingen, een voor een geleerd.
Aanbevolen door de beste Indische familiën.

Den Haag, 12 November 1913.

Keppelerstr. 89.

(later Semarang).

Den WelEdelGeb. Heer J. C. ter BRUGGEN, den Haag.

WelEdelgeb. Heer,

Bij dezen wensch ik U hartelijk dank te zeggen voor de lessen van U genoten, die mij tijdens mijn verlof hier te lande in den zeer korten tijd van 1½ maand, zegge: anderhalve maand in staat stelden van een grondig inzicht en deugdelijke kennis van boekhouden mij te verzekeren.

Uwe leer methode steeds gaarne aanbevelende, verblijf ik met de meeste

Hoogachting,

JOHN D. BRASEM.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Comm. Ven. Onderlinge Transport Mij.
POLMAN, HOELEN & Co.

KANTOOR: WEERDJESSTR. 83 ARNHEM TELEFOON INTERC. No. 945.

Verhuizingen onder garantie.
Bergplaats voor Inboedels.

UITRUSTINGEN voor INDIE.
Geheel compleet
CIVIEL EN MILITAIR
EBRAS VLES
Breestraat 177 LEIDEN.
Tel. Int. 393.

HET CENTRUM PARKSTRAAT 91a DEN HAAG.....
Lancia en Jackson Automobielen
Garage, dag en nacht geopend.
Reparatie-werkplaats.
Bijkantoor der gelijknamige firma te BATATIA

J. BRAND
Tailleur pour Dames.
Fourrures - Amazones
LA HAYE,
26 Papestraat - Téléph. Interc. 5599.

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER
Brood - Beschuit - Banket

Deze Advertentie verschijnt slechts éénmaal.

IN HET JAAR 1918.

Sedert 1906, dus 12 jaar geleden, is er niet gebeurd, hetgeen dit jaar 1918 zal geschieden. Dit jaar 1918 zullen namelijk de

TWEE GROOTE TREKKINGEN

gehouden worden der alombekende en solide

Rotterdamsche Schouwburgloten

(Premieleaning, goedgekeurd bij Kon. Besluit van 4 Augustus 1894, No. 47), met Hoofdprijzen van

5000.- en 25000.- Gld.

en een aantal prijzen van f 500.—, f 250.—, f 125.—, f 50.— enz., minste prijs f 2.50. De eerstvolgende trekking geschiedt 1 Juni a.s., waarvan de lijst gratis wordt toegestuurd. De trekking gaat beslist door, dit hebben we zwart op wit; van uitstel is geen sprake; en, daar men op één lot meerdere prijzen kan trekken zonder bijbetaling, heeft men

DE PRACHTKANS

dat op hetzelfde nummer beide Hoofdprijzen, 5000.— en 25000.— gulden kunnen vallen.

Rotterdamsche Schouwburgloten hebben geen nieten. De gelden voor de uitbetaling der prijzen zijn **NEDERLANDSCHE BANK**, solider kan 't dus niet. De prijs per gedeponeerde bij de **geheel origineel lot is f 3.50**; 3 stuks f 10.40; 5 stuks f 17.—; 10 stuks f 33.50, zonder verdere bijbetaling.

Profiteer van deze prachtkans, vóór we zijn uitverkocht. Onmiddellijke toezending volgt, franco, na ontvangst van postwissel, door de **Nationale Bank, Parklaan 65, Haarlem.**

N.B. Houders van vroeger gekochte Rotterd. Schouwburgloten, kunnen de trekkingslijst bekomen tegen toezending van postwissel, groot elf cents. Een groot aantal prijzen zijn nog niet afgehaald, waarbij een van 1000 gulden; koop dus de lijst in uw eigen belang.

KEIZERSHOF

DEN HAAG, Spuistraat hoek Veenestraat.

STOFFEN, ZIJDE, FLUWEEL,
FLANEL en KATOEN.

NIEUWENDIJK 194—196 AMSTERDAM.

MANTELS, COSTUMES, MANTEL-COSTUMES,
STOFFEN, ZIJDE EN REGENMANTELS.

Groote keuze in Costumerokken.

BLouses in pompadour met Schoot . . . f 6.90
BLouses in gebloemd Voile . . . f 10.50
BLouses in wit Voile met gekleurd bor-
duursel en rand . . . f 12.50

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuis bezorgd.

Vraagt Prijscourant. Neemt Proef
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Manicure. Postiche d'Art. Face Massage.
COIFFEUR MODERNE
PIERRE MATVELD
voorh. E. LETITRE.
Parfumeries françaises et anglaises.
Articles de Toilette en tous genres.
Spécialité de la Maison
„LA SUBLIME“ EUCAL RASPARFAIT.
Crème Venus. - Eau de Cologne Russe.
Eau de Cologne 1813.
Essences. Poudre de riz. Anti Moustique.
PASSAGE 13 - TELEPHOON 1606. - LA HAYE.

LEVENSVZERZEKERING
LJFRENTEN
ONGEVALLNVERZEKERING
COLLECTIEVE
ZIEKTEVERZEKERING
LEVENSVZERZEKERING MAATSCHAPPIJ
DE NEDERLANDEN

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Lingerie voor Dames en Kinderen.

Badcostumes.

Sportblouses.

Overhemden en Boorden.

DIEREN- TUIN Den Haag

Aangifte voor het Lidmaatschap kan dagelijks geschieden ten kantore Benoordenhout 2 en bij den Portier aan het hoofdhek.

Invullingsbiljetten en voorwaarden worden ook op verlangen toegesonden.

De contributie gaat in met de maand, volgende op die van de aangifte. Voorloopige toegangsbe- wijzen worden dadelijk verstrekt.

Fraaie Tuin en Bloemen, Kassen, Vogelzalen, Aquarium, Rosarium, Museum, Kinderspeelplaats met doorlopend toezicht, Societeit, Concerten, Opera's, Tooneelvoorstellingen.

A. M. CORNELISSEN
Telef. 746 - ARNHEM - Steenstr. 83c
SANITAIRE INSTALLATIËN.
VERLICHTING
VERWARMING
Aanleg van Gas-, Water- en Electr. Leidingen.

CLASIE, CASPERS & Co
Specialiteit in Imitatie Antiek-Meubelen
Complete Woning-Inrichting
PRINSEGRACHT 699 TELEFOON 3739
bij de Leidschestraat
AMSTERDAM.

C. P. MEIJS Lzn.,
Prins Willemstraat 2-4, SCHEVENINGEN, Tel. Sch. 652
FABRIKANT VAN
Hotel-Restaurant-Fornuizen
Nieuwste systeem. Attesten ter inzage.

Verhuizen - Meubels bewaren
E. J. VAN SCHAICK
Boothstraat Utrecht

Holland-Canada Hypotheekbank, 's Gravenhage
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. PANDBRIEVEN
tegen beurskoers. Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 19.000.000.—.